

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Államszövetségek.

Budapest, január 3.

(L.) Uj meg uj szövetség-tervekről esik szó csaknem naponként. Politikai beszédekben, hírlapi cikkekben feszegetik a kérdést: minő szövetség kínálkozik ennek vagy annak a hatalmasságnak. E sok kombinációnak nincs biztos alapja. De mert sűrűn feszegetik e nemzetközi kérdéseket, bizvást föltehető, hogy a közvélemény óhajja ezeket a sokoldalú államszerződéseket és szívesen látná megvalósulásukat. Talán a békeszomj az apja ennek a vágnak. Talán a konszolidálódás óhaja kívánja így. Ha az államok sok oldalról kötvék helyes szerződésekkel, úgy érintkezésük bizonyos fokig szabályozva van és kisebbedik az összezördülés lehetősége. Ha a nemzetközi relációk legfőbb pontjai közös egyetértéssel állapíthatnak meg, a nézeteltérésre sokkalta kevesebb alkalom kínálkozik, mint akkor, amidőn a hatalmakat semmi paktum sem köti. A nemzeti erők jótékony szabályozója a szövetség. Hasonlatos a nagy, szabályozott folyamatokhoz, amelyek a népek békés munkásságának műveit közvetítik.

A sokoldalú szerződés meglehetősen új jelenség. Kiépített politikai tanná Bismarck emelte. Ország-világ elámult, amidőn a német-orosz viszontbiztosítási szerződésről lehullott a lepel. Mindenki azon akadt meg, hogy miképpen köthetett Németország a cár birodalmával szerződést, holott Németország a cár birodalma ellen kötött szerződést monárkiánkkal. Ez az egyetelmű ámulat bizonyítja, hogy Bismarck gondolata új gondolat volt. Az emberek hamar megbarátkoztak vele, sőt ujjmutatást láttak benne a nagy világszövetség eszményére. Egyetlen egy hatalmasság sem hagyta ezt a gondolatot felhasználat-

lanul, csak az angol torykormánya, amely a balul sikerült *splendid isolation*t proklamálta.

Az angol tory-kormány azonban haldoklik s minden valószínűség szerint megint a liberális párt ragadja meg a kormányrudat. Rosebery már most azon van, hogy kormányképessé tegye magát a mostani súlyos viszonyok közt. És valószínű, hogy nem éppen a délafrikai balsikerek szegik a nyakát Salisburyéknek, hanem inkább az az éppen nem fényes elszigeteltség, amely Anglia kezét oly keservesen megkötö.

Szövetkezni az ellenséggel: ez az új gondolat Németországban pattant ki. Ha háborusdít lehet játszani a tisztiskolák mappáin, vagy a sakkasztalán, miért ne lehetne a háborút komoly diplomáciai tárgyalásokon megvívni, minden vérontás nélkül? Okos ember papiron is el tudnak intézni olyan kérdéseket, amelyek megoldását egykor a szuronyokra bízták. Németország, amely egykor Franciaország ellen szövetségelt velünk és Olaszországgal, minden módon alkalmas keres arra, hogy Franciaországgal szövetezzék. Tizenöt évvel ezelőtt képtelenségnek tartottuk volna ezt az ötletet. Ma komolyan vesszük, mint olyant, amely a megvalósulás felé halad s amelynek érdekében a német császár angasztálta magát.

A hármasszövetség olyan időben alakult, amikor a legnagyszerűbb politikai gondolat ez volt: szövetezzünk barátainkkal és érdektársainkkal. Azóta nagyot fordult a világ. Kevés államférfi haladt az idővel, de Bismarck e kevesek közé tartozott. Ő nemcsak hogy a németiség régi ellenfeleihez fordult baráti parolával, hanem proklamálta azt is, hogy szövetségeseink megválasztásánál a kritérium ne az érdekközösség legyen, mivelhogy a politikai szövetség még nem kötelez arra, hogy például

ne viselhesünk gazdasági háborút éppen szövetségeseink ellen. Ezzel a politikai tannal megnyult az általános szövetekezés széles mezeje. S azok, akik ma is *Európai Egyesült Államokról* ábrándoznak, örömmel nézik a dolgok ily alakulását.

A sokoldalú szövetségkeresésnek temérdek nyoma van a politikai köztudatban. Aki lapunk utolsó számain figyelemmel kísérte, bizonyára emlékszik még az általunk regisztrált hírekre, amelyek e közös óhajról számolnak be. Évekkel ezelőtt még mereven farkasszemet nézett egymással a kettős- és a hármasszövetség. Azóta Németország szerződést kötött Oroszországgal és bizonyos kérdésekre nézve Angliával is. Franciaország csak az imént szövetezett Olaszországgal, amire Crispi idejében gondolni sem lehetett volna. De ugyancsak Franciaország és Olaszország megállapodásra jutott Spanyolországgal is, legalább a Földközi tenger fontos kérdéseiben. Vége monárkiáknak megvan a maga ententeje Oroszországgal, Romániával és Görögországgal.

Csak a két ősi ellenfél, Anglia és Oroszország áll még elkülönítve. Mohó földéhségük meghiusított minden közeledést. De legújabb nyomatékos hangok kívánják, hogy ez a két hatalmasság is megértse egymást, sőt hogy pontosan kikicikalmazott szerződésekkel szabályozzák étvágyukat. A legújabb tapasztalatokból ítélve ez a terv nem oly kivihetetlen, mint aminőnek látszik. Ha ez a két világhatalmasság jól megérti egymást, kényelmesen osztozkodhatnak Ázsia jelentékeny részén. Anglia pedig némi biztosítékot nyerne arra, hogy hatalmas versenytársa, Franciaország, nem okoz majd neki tulságos kellemetlenségeket Afrikában.

A béke szent érdekében örömmel nézzük

TÁRCA.

A la franka vagy à la turka?

(Bosnyák elbeszélés.)

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Edhem Mulabdić.*

A török határon, ott, ahol a Nyugat és a Kelet ölelkezik, egy kis török városka bírāja egy szép napon kényelmesen üldögélt hivatalában. Eppen elintézte két pörösködő atyafi ügyét, amikor valaki kopogtatott. A bíró a kopogtatásról legott felismerte az idegent és hangosan kiáltott: — Szabad!

Középtermű, jól öltözött férfi lépett nagyhírtelen a szobába. Meghajította magát a kádi (bíró) előtt és így kezdett beszélni:

— Engedje meg, hogy bemutassam magamat. Én ez és ez vagyok. Kereskedelmi ügynök X-ből.

A bíró föláll, kezét nyújtja az idegennek és barátságosan kérdezi tőle:

— Kérem, mivel szolgálhatok?
— Azért jövök, hogy panaszszal alkalmatlankodjam. A cég, amelyet képviselek, évek óta dolgozik ennek a városnak a kereskedőivel. Hízlegnek magamnak, hogy mindkét fél megelégedésére. Most azonban az egyik kereskedő egyszerűen megtagadja a fizetést, habár a határidő lejárt.

— Ki az? — kérdi közbevetőleg a bíró.

* Edhem Mulabdić tanító egy szerajevói muzulmán teológiai intézetben. A bosnyák írói gárda egyik nagytehetségű tagja, aki a keleti író gondolkodását és érzelmeit modern irodalmi formába igyekszik önteni. Szépirodalmi és néprajzi írásai hazájában a legolvasottabbak.

Az ügynök megnevezi az illetőt, azután így folytatja:

— Sok költséget okozhatnék neki, ha nálunk odahaza pörölném be. De azt hiszem, okosabb, ha előbb itt teszek kísérletet...

Megint félbeszakítja őt a bíró:

— Hol tartozik fizetni a kereskedő?
— Akár itt, akár nálunk odahaza. Egészen tetszésem szerint.

— Pörölheti tehát itt is, ott is. És maga itt akar előbb szerencsét próbálni?
— Szolgálatára.
— Követelte már az adósság kiegyenlítését?
— Igenis, követeltem.
— És mit felelt a kereskedő?
— Ezt felelte: most nincsen pénzem; várj, ha nem teheted, úgy sajnállak.

A bíró rövid ideig gondolkozott, azután így szólott:

— Tehát itt akarja bepörölni adását?
— Igenis.
— Jól van, és *à la turka* vagy *à la franka**) akarja-e őt pörbe fogni?
Ez a kérdés nagyon meglepte az ügynököt. Pillanatig hallgatott, azután egészen halkán megkockáztatta ezt a megjegyzést:
— Bocsanatot kérek. Nem egészen értem a kérdést.

— Azt kérdezem: *à la turka* vagy *à la franka* csináljam-e az eljárást?

— Még egyszer engedelmet kérek: van-e valami különbség a két eljárás között?
— Erről most nincsen szó, hangzott a felelet; az a kérdés: miképpen akarja pörölni adását?

Az ügynök kínos zavarban volt. Tovább nem mert kérdezősködni; arról pedig halvány sejtéssel sem bírt, hogy mi a különbség a két eljárás között. Különösen bántotta a bíró maga-

*) Nyugat-európai módra vagy törökösen, azaz keleti módra.

viselése, akinek gunyosan csodálkozó arca ezt látszott mondani:

— Kereskedelmi akadémiádon még annak az országnak a viszonyait sem tanultad megismerni, ahol évek óta utazol!

Az ügynök elrejtve zavarát, elhatározta, hogy az *à la franka* eljárást választja. Ezzel legalább tisztában van, míg az *à la turka* eljárás valami titokteljes ismeretlen gyanánt állott előtte. Midőn a bíró darab idő múlva megismételte kérdését, az ügynök így válaszolt:

— *A la franka!*
— Szép, — szól a bíró. — És mennyivel tartozik a kereskedő?

Az ügynök megnevezi az összeget, a bíró ceruzával följegyezi a számokat, azután felszólítja az ügynököt, hogy hozza el a szükséges bélyeget.

Amikor az ügynök visszajött a bélyeggel, akkor a bíró egy írónak diktált. A panaszt gyorsan megfogalmazták, a bélyeget ráragasztották és az ügynök aláírta a jogszöveget. Erre a bíró ünnepélyesen így szólott:

— A panaszt fölvettem. Elmehet. Az idézést a tárgyalásra kellő időben meg fogja kapni. Az ügynök meghajította magát és elhagyta a bíró szobáját.

Hazament és ott főnökének bejelentette az esetet. Hanem a kötféle eljárásról nagy bölcsen hallgatott. Először azért, mert saját maga sem volt tisztában az egész dologgal; másodsor azért, mert attól félt, hogy a főnöke szemrehányást fog tenni, amiért nem ismeri a viszonyokat azon a vidéken, ahol üzleteket kell csinálnia.

Sokáig várt az idézésre, míg végre három hónap múlva megérkezett. És micsoda állapotban! A papiros alig látszott a sok hivatalos pecsétől. Az idézés, tekintettel hosszu utazására, aránylag elég hamarosan jött meg. Először

e sokoldalú szerződéseket és szövetezéseket. Üdvösnek tartjuk, ha a hatalmak keze kifelé meglehetősen kötve van: ez a statusquoot biztosítja. És a statusquoval meg lehetünk elégedve. Minél kevesebb tennivalója akad a kormányknak kifelé, annál intenzívebb munkával fordíthatja tehetőségét és energiáját befelé: a gazdasági, szellemi és humánus művek gyarapítására. Kissé vérmeseznek kellene lennünk, ha már ma odaképzelnők látóhatárunkra az Európai Egyesült-Államok ragyogó és békés képét. Idáig nem megyünk. De abban bízunk, hogy e sokoldalú szerződések és megkötések javára válnak a nemzeti munkásságnak. Sokkalta nagyobb bizosítékát adják az általános békének, mint bármily más, szűk körre szorított szövetség.

BELFÖLD.

Az autonóm vámtarifá. A kereskedelmi miniszteriumban ma dr. Nagy Ferenc államtitkár elnöklésével folytatták az autonóm vámtarifát tervezet második olvasását, amely az ünnepek alatt szünetelt. A tárgyalásokat, amelyekre az osztrák szakközlegyek ismét Budapestre érkeztek, most már szakadatlanul folytatják és alkalmasint még e hónapban be is fejezik.

Sionisták és a magyar zsidók. A sionisták — vagy *cionisták*, vagy *zionisták* — akik most tartották meg a kongresszusukat *Baselben*, olyan dícsőretet kaptak, a milyenre aligha akartak érdemet szerezni. A *Magyar Állam* dícséri őket, nemcsak idealizmusnak mondván azt a törekvést, hogy a világon szétszórta zsidóság új hazát alkosson. Nem vennék tudomást az egész sionista mozgalmáról, amelyben egy csomó jóhiszemű hőbort és egy csomó szédélgs koveredik, ha a baseli kongresszus nem adott volna alkalmat a klerikális antisemita újságnak arra, hogy egy hazafias magyar felekezett méltatlanul lepiszkoljon. Így azonban konstatálnunk kell, hogy a magyar zsidóságnak semmi köze sincs a sionizmushoz, amit bizonyít az is, hogy a kongresszusra egyetlenegy magyarországi zsidó ember vetődött el, egy ismeretlen, apró emberke, aki nem képvisel senkit sajátmagán és a sajátmaga rég-eszméjén kívül. Annak pedig, hogy a zsidóhítt magyarok teljesen távol állanak a sionizmus néven ismert nemzetközi esztelenségtől, higgye el nekünk a *Magyar Állam*, nem a talmud-

morál az oka, hanem az a becsületes morál, amely minden magyar hazafit visszatart minden nemzetköziségétől, nemzetközi sionizmustól éppúgy, mint a nemzetközi ultramontanizmustól. A magyar zsidóság hazafisága fölülte áll minden gyanúsításnak; tüzpórátt állott kemény időkben; ellenállott üldözésnek, kísértésnek, gyűlölködésnek. Nem beszélünk arról a legőggy hajjesomóval és piszkos kaftánban disztelenkedő fajtáról, amely Galiciából ösznlük az északkeleti vármegyékbe, s amely minden kultúrától és minden nemzeti érzéstől, tehát a magyar nemzeti érzéstől is idegen; hanem arról, amely becsületesen kiveszi a hazafias kötelességteljesítésből minden téren, amely teljesen egygy forrott a nemzet testével, hiába akarnák belőle kioperálni az ultramontán kolle-gánkkal egy huron pendülnök. Ehhez a zsidóhítt magyarsághoz a sionizmus sohasem fog közel férközni, a feleleti elfogultság rágalmai pedig váltig lepattannak róla.

Uj főispán. A király, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, *Kraljovic* Tamás állami főügyész Lika-Krbava megye főispánjává nevezte ki.

Megcáfolt reform-hírek. Néhány újság a szövetezeti ügy reformjáról adott hírt. Ezzel szemben a félhivatalos *Magyar Nemzet* ma esti száma a következőket írja:

A kereskedelmi törvény régebben tervezett revíziójának munkálataihoz többek közt egy-nemely, a fogyasztási szövetezetek működésére vonatkozó statisztikai adatok is szükségesek. E végből a kereskedelmi miniszterium illető osztálya már jó rég kibocsátott egy kérdőívet, megküldvén azt törvényhatóságoknak, kereskedelmi és iparkamaráknak. Ezzel az ártatlan kérdőívvel kapcsolatban egész sor reform-hír került közelebb a lapokba, melyeket egyenként megcáfolni alig érdemes. Így legutóbb a fogyasztási szövetezetek, majd az egész szövetezeti ügy készülő reformjáról adott hírt egyik-másik könyvnyomatos. Ezekről az állítólagos reformokról a legilletéke-sebb helyen semmit sem tudnak s így nyilván megint csak a fentemlített kérdőívől puskázott hírközlés az egész.

A galgóczi választás. A galgóczi kerületben, a báró *Gáger* Miksa mandátumának megsemmisítése miatt elrendelt új választás 9-én lesz. A szabadelvű-párt jelöltje tudvalóleg ismét *Rudnyánszky* Béla, a kerület volt képviselője, akit az általános választáson a néppárt terrorizmusa megfosztott mandátumától. Mint Galgóczról írják, a néppárt most is roppant erő-teljesítéssel tesz jelöltjének, *Meszleny* Pálnak érdek-

ben, de ezáltal a siker kilátása nélkül. A kerület szabadelvűpártja tömören és lelkesülten áll rokonszen-ves jelöltje mellett, akinek győzelme kétségtelen. *Rudnyánszky* Béla megválasztásával a parlamenti szabadelvűpárt egy házsno munkára termett, rokonszenves tagját nyeri vissza.

A földmivelési tárca.

— A budget a pénzügyi bizottságban. —

Budapest, január 3.

Az állami költségvetést a képviselőház pénzügyi-bizottsága az elmúlt évben tárgyalni kezdte. Közbe-estek az ünnepek s a tárgyalás szünetelt. Ma aztán a bizottság ismét hozzáfogott a budget megvitatásához. Napirenden a földmivelési tárca költségvetése volt, melynek tárgyalásához megjelentek a kormány részéről *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Darányi* Ignác és *Lukács* László miniszterek, továbbá a földmivelésügyi miniszterium képviselőjében *Kiss* Pál államtitkár s a pénzügyminiszterium részéről *Papp* Elek osztály-tanácsos.

Falk Miksa, a pénzügyi bizottság elnöke, dél-előtt tízenegy óraker megnyitotta az ülést.

A földmivelési tárca költségvetését a bizottság nevében *Papp* Géza ajánlotta elfogadásra.

Szederkényi Nándor kivánatosnak tartaná a tárca nagyobb dotációját, hatásosabb földmivelési politika érvényesítését várja egy pénzügyminiszterrel, mint a kereskedelmi miniszterrel szemben. Kérdést tesz arra nézve, hogy a készülő vámtarifában a földmivelési érdekek mennyiben érvényesülnek? A trágának olcsóbb vasuti szállítást kívánja és külön legelő-törvényt meghozatalát sürgeti. A rutén akció továbbfejlesztését pártolja és ezzel kapcsolatban az alsó-kaloccai tömeges árveréseket hozza szóba, végül pedig a felújított szőlőterületek nagy terheit részle-telenen eltegetve, kéri, hogy a borlogasztási adó tiz évre függesztessék fel.

Barta Odón sokban (különösen a legelők kérdésében) nem ért egyet az előtte szóval. Első sorban azt kéri, hogy a vámtarifát-tárgyalások a mezőgazdasági védvámok általában az Ausztriával való meg-egyezés tekintetében eddig minő eredményre vezettek? A kisbirtokosok deppozzedálásával szemben kicsinyes-nek tartja a miniszter intézkedéseit addig, amíg a kisbirtokosnak nincs hitele. A Kisbirtokosok Hitel-intézet elvonatott eredeti rendeltetésétől. A mai magyar államnak, úgy látszik, nincsen ereje, hogy lehetővé tegye a parasztnak a hitelszerzést. A szónok terve szerint a kisbirtokosok mintegy 350 millió koronára rugó terheit egy állami intézet konvertálhatná. A Központi Hitelszövetkezet szervezetét ellenben rossznak tartja. A hegyi borok védelmét kívánja a homoki borok ellen és az olasz borvámról kér nyilatkozatot. A miniszter irányában való elismerése mellett a költségvetést nem szavazza meg.

Hieronymi Károly a földbirtok-politika nagy kérdésével kíván foglalkozni és Barta Odón adataival polemizál. Kivételnek tartja azt az állapotot, hogy a kisbirtok értéke némely helyütt aránylag kisebb, mint a nagybirtoké. Birtokmegosztásunk abnormalis, de ezen az állapoton a telepiéssel csak kevésbé és bi-

Novibazárba került; onnan Konstantinápolyba, bíróságtól bírósághoz, konzulátustól konzulátus-hoz, majd a külügyi hivatalba és fokról-fokra lefelé, végre az ügynök kezébe jutott. Az idézés szerint körülbelül három hónap múltán kellett megjelennie a bíró előtt. Pontosan ott is volt a kitűzött időben, amikor azt kellett hallania a kádítól, hogy az alperes nem jelenhetvén meg, elhalasztotta a tárgyalást. Mit tehetett egyebet a szegény ügynök, mint hogy el-vegezővén üzleti ügyeit, hazautazott. Azzal vigasz-talta magát, hogy a második tárgyalás talán több szerencsével fog jární. Hosszu idő múlva meg is kapta újból az idézést és megint pontosan meg-jelent a kis török városka bírójá előtt.

A vádlott ekkor is elmaradt. A bíró azt mondotta az ügynöknek: várjon, amíg az alperes előkerül. Sokáig, nagyon sokáig állott az ajtó előtt, míg végre megunt a várakozást és meg-kérte a bírót, hogy hivatná el a vádlottat. De erre a bíró szigorú hangon így felelt:

— Maga is kapott idézést, ő is. Ézért nem hivatathom őt még egyszer. A mi kötelességünk, hogy várjunk. Ha a vádlott nem jelenik meg, akkor el fog ítéletetni.

Egészen szürkületig vártak. A bíró ekkor már folytonosan az órát nézte. Végül behívatta az ügynököt, föllállt és kihirdette az ítéletet:

— A vádlottat arra ítélem, hogy két hét alatt megfizesse a tőkét és kamatait.

Az ügynök mozdulatlanul állott, mintha várna valamire.

— Megértette az ítéletet? kérdezi a bíró. . .

— Megértettem.

— Jöjjön holnap reggel az ítéletért.

Az ügynök másnap reggel elhozta a szükséges bélyegeket, és kiadja neki az ítéletet.

— Mi lesz akkor, ha az adós nem fizet a kitűzött idő alatt? kérdi az ügynök aggodalmasan.

— Akkor foglalást rendelünk el ellene. És mivel maga messze lakik, hát már most átadhajta a foglalási eljárásához szükséges bélyegeket.

Az ügynök megveszi a bélyegeket és megint a nélkül megy haza, hogy valamit végezzet volna.

Az ügynök újlag sokáig várta az értesítést. Négy hónap múlva kapta meg a hivatalos köz-lést, hogy az adós megtagadta a fizetést, minek folytán vagyonát zár alá helyezték. A mellékelt kimutatás szerint a lefoglalt tárgyak értéke alig fele az adósságnak. A török hatóság egyben föl-szólította a panaszost, hogy szóbelileg vagy írás-ban folyamodjék a zár alá helyezett tárgyak előlvezéseért és a vádlott ingatlanainak a lefog-lalásáért.

Az ügynöknek tehát harmadszor is Török-országba kellett utaznia. Hanem most azzal a szilárd elhatározással kelt utra, hogy minden-képpen befejezi a hosszadalmas pöröködést. Már nem is annyira az adósság behajtása, mint keres-kezől hírnevének megmentése fekdűt a szívéen. Amikor megjelent a bíró előtt, ez a következő kérdéssel fordult hozzá:

— Tehát végrehajthatjuk a zálogolást?

— Nem, felelt az ügynök.

— Hát mit csinálunk? Zár alá helyezők az ingatlanokat?

— Azt sem.

— Hát ugyan mihez kezdünk?

— Egy kéresem volna.

— Es pedig?

— Szeretném a pört *à la turka* megin-dítani.

— Akkor vissza kell vonnia az első panaszt.

— Visszavonom.

— Szép.

A bíró behívja az irnokot és hamarosan elkészül a jegyzőkönyv, amelyben az ügynök visszavonja panaszát. Miután aláírta az okmányt, a bíró leülteti egy székre, az irnok pedig behívja a csendőrt, akinek a bíró megparancsolja, hogy rögtön vezesse elő a vádlottat. A csendőrt néhány perc múltán csakugyan hozza magával a vád-

lottat és katonásan tisztelegve a bíró előtt, ki-megy a szobából.

— Ismered ezt az embert? kérdezi a bíró az adóstól.

— Ismerem.

— Tartozol neki valamivel?

— Tartozom.

— Mennyivel?

— Neki tudnia kell.

— Fizess! ordított a bíró mennydörgő hangon.

Az adós törökösen köszönti a bírót, kezével érintve fejt, szívéet és száját, aztán szó nélkül kirohan, miáltal a bíró utána kiált:

— Délutánra pénz, vagy kezet, vagy . . .

Az adós annyira sietett, hogy a többi már nem hallotta. A bíró ezután barátságosan föl-szó-lította az ügynököt, hogy lásson a dolga után és délután jöjjön vissza.

Az ügynök a meglepetéstől kábultan távozik és ügyeit elvégezvén, a meghatározott időben meg-jelenik a bíró előtt. Nem kellett sokáig várakoz-nia. A kereskedő is megjött, elhuzta érszenyét és tartalmát az asztalra öntötte a bíró elé, aki intett az ügynöknek, hogy számolja meg a pénzt. Az összeg teljes volt és az ügynök fejével intett, hogy rendben van. A kereskedő ekkor hozzálépett és így szólt törökül:

— Halali (bocsáss meg)!

— Köszönöm, köszönöm szépen, felelt az ügynök.

— Bocsánatot kér, amiért olyan sokáig kel-lett várnia a pénzére, magyarázza a bíró.

— Oh! szivesen megbocsátok neki.

A kereskedő köszön és eltávozik. Az ügy-nök elteszi a pénzt és szintén menni készül. Ha-nem a bíró visszatartja őt ezzel a kérdéssel:

— Most már ismeri a különbséget az *à la franka* és az *à la turka* eljárás között?

— Most már alaposan ismerem.

— És melyik tetszik jobban?

— Természetesen annak az eljárásnak kel-lene jobban tetszenie, válaszolt az ügynök, amely

zonalatani lehet segíteni. Sokkal fontosabb a parcelálás megkönnyítése törvényhozási úton. A földhitel tekintetében egy állami intézet felfállítását nem tartja helyesnek, sőt nézete szerint központositott módon a hitelkérdés egyáltalában meg sem oldható. Decentralizációt kíván például akként, hogy a vidéki takarékpénztárak jelzáloghitelét egy központi intézet átvéven s a kormány ebben segítene. A legelők tekintetében nem törvényt kíván, hanem azt, hogy a nép a legelők művelésére tanítassék. A borhamisítók elleni akció értett a külföldön a magyar borok hitelének. A költségvetést elötagja.

Barta Ödönnek rövid válaszában kifejti, hogy a Hieronymi által proponált takarékpénztári szervezetet helyesnek nem tartja.

Lukács László pénzügyminiszter szólal föl ezután. A Kisbirtokosok Hitelintézete igenis ad kis kölcsönöket, bár a törvényhozás az intézetnek fokozatosan megengedte, hogy nagyobb kölcsönöket is adjon, amelyekben nagyobb hasznót is érhet el; de az intézet összes kölcsöneinek túlnyomó része kis kölcsön és pedig 4000 koronáj terjedő kölcsönökre esik a 22.000 kölcsönből 18500. A Kisbirtokosok Hitelintézete keresi a kontaktust a Központi Hitelszervezetekkel, miáltal decentralizáló szervekkel rendelkezik. A miniszter figyelmezteti Barta Ödönt, hogy, ha a kisbirtokosok hitelének konvertálását melyet a földtehermentesítéssel nem lehet párhuzamba állítani, az állam magára vállalná, mily joggal tagadhatná akkor meg az állam ugyanazt a kiskereskedőktől és a kisiparosoktól? A kormány igyekszik a kisemberek hitelének kielégítését előmozdítani, részint a meglévő intézmények erősítésével, részint a szövetkezetek útján, de veszedelmes próbálkozásokba bele nem mehet.

A miniszter beszéde után a vita folytatását a holnap délelőtt tizenegy órákor tartandó ülésre hasztották.

KÜLFÖLD.

Lengyelek és németek. Gróf Bülow német birodalmi kancellár és *Szegény-Marich* László nagykövet tegnap tanácskozása, mint nekünk Berlinből jelentik, azokról a támadásokról folyt, amelyeket a galíciai tartománygyűlésen *Czartoryski* herceg a porosz kormány ellen intézett s amelyeknek tárgyában a *Nordd. Allg. Zig* tegnap számában félhivatalos közlemény jelent meg. Berlini politikai körökben beszélik, hogy a porosz kormány a Vatikánál tiltakozott a lengyel papságnak német- és poroszellenes igazgatásai ellen s utalt arra a korrek magatartásra, amelyet *Rampolla* Oroszország irányába tanusított, mikor megtiltotta a papságnak a kormány ellen való agitációt. A porosz kormány kifejtette, hogy ugyanilyen eljárást nem remélhet *Rampollától*, aki irizók mindentől, ami német.

pénzhez segített. Amde ha igazat akarok mondani, meg kell vallanom, hogy a szegény ember szempontjából előnyösebbnek találom az *à la franka* eljárást.

— Ugy van, szólt közbe a bíró.

— A följelentéstől az árverésig sok idő telik el. A szegény ember ezalatt garasonként összegyűjtheti a pénzt, amivel tartozik, mert szabadon dolgozhatik.

A bíró helyeslőleg bólintott.

— Mi történik a kereskedővel, ha nem fizet? kérdi az ügynök.

— Kezést állítottam volna vele, aki jótáll azért, hogy három nap alatt fizet.

— És ha nem talál kezest?

— Akkor becsukatom, és a pénz három nap alatt bizonyosan itt lett volna.

— Be kell látnia, jegyzi meg az ügynök, hogy a mi eljárásunk kedvezőbb a szegény emberre nézve.

— Erről nem mondok véleményt, feleli a bíró. Hanem azt tudom, hogy mihelyest a váltó nálatok lejár, rögtön beporólik és az adós vagyonát zár alá helyezték. Ti ilyen módon esukjátok be őt. Mert az ember ugyan szabadon marad, hanem a vagyonával nem rendelkezhetik. Mi ellenben az embert esukjuk be, aki a börtönből szabadon kezelheti vagyonát. Hát van-e valami lényeges különbség a két eljárás között?

— A különbség jelentéktelen, feleli az ügynök, azért legelőnyösebb a szegény emberre nézve a mi eljárásunk.

— Nem tagadom, hagyja helyben a bíró. Ezért mi törökök a körülményekhez képest vagy a ti *hosszadalmas*, vagy a mi *rövides* eljárásunkat alkalmazzuk.

Ezzel a beszélgetés véget ért. Az ügynök még egyszer megköszönte a bírónak, hogy pénzéhez segített. A kádi egészen az ajtóig kísérté vendégét és nagyon szívesen vett búcsút tőle...

Az ausztriai nyelvkérdés. Az osztrák királyságokban és országokban dúló nyelvharchoz elhatározta a Vatikánig is, úgy hogy a pápa is szükségesnek látja, hogy ebben a kérdésben nyilatkozzék. Dr. *Kohn* olimuzi érsek ugyanis a múlt évben Rómában jártában elpanaszolta a szentszéknek, hogy a nyelvkérdés miatt folyó harcok egyenlenséget okoztak a hívek között. A pápa erre levelet intézett az érsekhez, *intéven az egész cseh- és morvországi papságot*, hogy anyanyelvükhöz való ragaszkodásuk mellett is óvadjanak a gyűlölség magvának elhíntésétől. Múltányolni kell — ugymond — annak a nyelvnek a szeretetét, amelyet az ember gyermekora óta beszél; de bűn, ha isteni eszmék szenvednek miatta. Különösen inti a pápa a szeminárium növendékeit, mint akik lehetnek származásra többféle nemzetiségűek, de akiknek Isten törvényeinek követésében és embertársaink szeretetében egyenlők kell lenniük.

Rampolla bibornok a pápa levelének másolatát *Skrbensky* prágai érseknek is elküldte, nagyon megleghung sorok kíséretében.

A cseh-német veszekedés azért ma is vigan folyt a *prágai tartománygyűlésen* a költségvetési provizórium tárgyalása alkalmából. A cseh radikális párt-hoz tartozó *Kalina* ugyanis pártja nevében azt mondta, hogy a tartománygyűlés Csehország államjogi és nemzeti önállóságát képviseli, amiért a csehek nagyra-becsülik, ami azonban a németek részéről nincsen ugy. A németek ismételt viharos ellenmondása közt panaszkodik a cseh kisebbségek elnyomásáról, a németek erőszakoskodó hajlamairól és kijelenti, hogy pártja mindenivel szemben harcolni fog, hogy a cseh nép hamisítatlan akaratát érvényre juttassa.

Fürstenberg herceg azt hangoztatta, hogy az alkotmányhi nagybirtokosság minden kérdést, a nemzetiségit is, sine ira et studio fog kezelni és oda fog hatni, hogy nyugalom és béke álljon be és hiven és becsületesen együtt fog működni a tartománygyűlés nagy feladataiban a szűkebb haza és a birodalom javára.

Eppinger a német néppárt nevében kijelentette, hogy a párt sohasem fog kitérni a megegyezési kísérlet elől, melyet a kormány kezdeményezett, de a megbeszélésen, melynek célja tisztázni azt, hogy mennyiben egyeznek a nézetek és mennyiben különböznek, abban a feltételezésben fog résztvenni, hogy tényleg legalább a fegyverszünetet létrehozják az egész vonalon. Egyes kérdések egyoldalú kiszakításához a párt nem járulhat hozzá, hanem a német-cseh kérdés egész komplexumát tárgyalás alá kell venni. A német nép védelme minden erőszakoskodás ellen, valamint a német nyelv érvénye minden téren nem hagyható figyelmen kívül. A németek a fennálló alkotmányban nem látnak ugyan ideált, de nem engedhetik meg, hogy azt aláássák. Sajnálja, hogy a csehek az államjogi aspirációkat felirat útján akarják érvényesíteni és azt hiszi, hogy pártja a békére való bátorságot jobban dokumentálja, mint a másik oldal az örökös harc jelszavával.

Zdarski kijelentette, hogy a cseh agráriusok az alkotmánygyűlést tekintik legális parlamentnek és céljuk nem egyedül az agrárérdekek oltalma, hanem az összes lakosság érdekeinek megvédése.

Németország és Venezuela viszállya. Ujabb vitás ponttal szaporodtak azok az ellentétek, amelyeket a német diplomáciának Venezuelával elsimitania kell. Castro elnök ugyanis érendelte a caracas-la guarajarai német vasút üzemének beszüntetését. Egy villenstadi távirat szerint a caracasi német követség ezonnal a leghatározottabban vást emelt a venezuelai kormánytól. A német-venezuelai vasút egyébként a német-venezuelai konfliktus legfőbb tárgya. E viszály elsimitásában a nagy német bankok közül elsősorban a berlini disconto-társaság van érdekelve, mert a bank birtokában van a nagy venezuelai vasút-társaság részvényeinek jelentékeny része és ő alapította több évvel ezelőt a hamburgi északnémet bankkal ezt a társaságot. A disconto-társaság közvetíti azonkívül a Venezuelával való német pénzpiac egész forgalmát. A nagy venezuelai vasút, amely az ország két fővárosát, a 100.000 lakost számláló Caracast és az 5000 lakossal bíró Valenciát összeköti, már rég megbőzta volna a vasutépítésre fordított tőke kamatait, ha érzékenyen nem befolyásolnák azok a forradalmak, amelyek Venezuela belbékéjét évről-évre ledulják. A nagy venezuelai vasút üzemének eredményei így is annyira javultak az idők folyamán, hogy az mérsékelt osztalékok is adhatott. A javulás a legujabb időkig tartott, de a kormány a forradalmi állapotok miatt még most sem teljesítette a társalattal szemben vállalt kötelezettségeit. Ez év elejéig a kormány csak 1898. június 30-áig törlesztette a vasut-társaság esedékes követeléseit. Mint a disconto-társaság berlini igazgatóinak egyike kijelentette, a mostani venezuelai kormány egyenesen gúnyt űz a németekből. Castro elnök semmiféle elő-

zékenységet sem tanusít a német vasut-társasággal szemben, úgy kezeli az állami kassza pénzeit, mint a tulajdon vagyonát és kénye kedve szerint manipulál vele. Ellenfelle, Matos, azonban a legteljesebb rokonszenvre érdemes, tetőtől-talpig becsületes ember, intelligens és nem engedné meg, hogy a németek szándékosan megkárosítsanak. Matos a *Barvígh* gőzessel, amelynek most *Liberador* a neve, fegyverrel és löszrel utban van, hogy partra szálljon és Castrot megbuktassa. Ha vállalkozása sikeríti, talán minden magától a rendes kerékvágása tér és Németország érvényesítheti jogait. Egy Venezuela ellen irányuló akció nem volna nehéz. Az országnak csak két oly kikötője van, amelyek a kereskedelemre nézve számba jöhetnek és körülbelül minden állami jövedelem a kikötő-vámokból foly be. Elég, ha a két kikötőben vámházakat építenek, Venezuela jövedelem nélkül marad és kénytelen engedni. Németországból már e hó 10-én a *Gazette* páncélos elindul Venezuelába és az ottani vizeken egyesül a már Vineta és Falke páncélosokkal, a Stein és Moltke iskolahajókkal, hogy ostromzár alá vegye Venezuela két kikötőjét.

A középtengeri megegyezés és a hármasszövetség. Franciaország és Olaszország kibékülése önként juttatta felszínre azt a kérdést, hogy most már a hármasszövetség mennyiben számíthat Olaszországnak a szövetségben való további megmaradására. Különösen a német lapok foglalkoznak ezzel a kérdéssel s úgy találják, hogy a tripoliszi megegyezés nemcsak nem ok Olaszországnak az elszakadására, hanem egy biztosítékkal több a hármasszövetség békés célzatainak kérsére. A *Vossische Zeitung* *Barrère* római-francia nagykövet ujévi beszédének kapcsán ezt írja:

Németország szerződése Olaszországgal lejár és be kell várti, hogy Olaszország, engedve a francia államérdekek udvarlásainak, lemond-e arról, hogy a szövetséget megújítsa és kilép-e a hármasszövetségből, mely a békét biztosítja és Olaszországnak az államok szövetségében befolyásos helyet biztosított. Rómában aligha fogják a multat elfeledni és előreláthatólag számolni fognak a jövő eshetőségeivel is, egyébként pedig a hármasszövetség semmiképp se gátolja, hogy tagjai más hatalmakkal jó viszonyban legyenek. Így tehát egyáltalán épp oly kevésbé van ok arra, hogy Olaszországnak Franciaországhoz való közlekedésében Németország és a béke veszedelmét lássák, mint ahogy erre Oroszországnak a francia köztársasággal való szövetsége okot nem szolgáltatott.

Németországban és Ausztria-Magyarországban — írják ugyanazsak ezzel kapcsolatban Berlinből a *Kölnische Zeitungnak* — ez a megoldás csak nagy meglepődést kelthet. A hármasszövetség az európai béke lehető biztosítását akarja. Minél kevesebb félreértés áll fönn Olaszország és Franciaország közt, annál csekélyebb a veszedelme annak, hogy a hármasszövetség intézkedéseit egyoldalul igénybe veszik. Magától értődő előítélet, hogy a Franciaország és Olaszország közt Tripolisz tekintetében létrejött megegyezés célja nem az, hogy Olaszországnak most mindegyik vagy belátható időben megszerezze a teljes uralmat Tripolisz fölött. Itt kizárólag amaz aggodalmak idején való elhárításáról van szó, amelyek csak akkor nyerhetnek gyakorlati jelentőséget, ha egyszer a szultán kiejti kezéből a Tripolisz fölötti uralom gyepőit. A szultán önkéntes lemondásáról Oroszország javára nem lehet szó. Annál kevésbé van ok fölteni azt, hogy Olaszország a szultán akarata ellenére fegyveres erővel akarja hatalmába ejteni azt a területet. Így tehát nem lehet kétség a *Barrère* által oly meleg szavakban bejelentett megállapodás iránt.

Róma, január 3.

A Giornale d'Italia párisi levelezője meginterjúvolta *Delcassé* külügyminisztert. A miniszter a beszélgetés folyamán hangsúlyozta Olaszország és Franciaország barátságos viszonyát Angliához és utalt a Tripolisz és Tunis hátdélkére vonatkozó angol-francia egyetértésre, mely a Tripoliszra vonatkozó francia-olasz egyetértéshez vezetett. Az egyensúly helyreállítása az olasz és francia érdekek között a Földközéptenger északi partján egész Marokkóig könnyű volt, mert Olaszország érdekszférája főleg a francia gyarmatoktól keletre, Franciaország pedig nyugatra fekszik. Spanyolország jól tudja, hogy Franciaország soha sem engedné meg egyetlen hatalomnak sem Marokkó teljes okkupációját. Franciaország legfőbb vágya ma a *statusquo* fenntartása. A miniszter továbbá kijelentette, hogy Franciaországnak és Olaszországnak a Baikánt illetően is egyetértésre kellene jutni. Egyetlen hatalom sem méltányolhatja és segítheti jobban Oroszországnál Olaszország aspirációit a Baikánon, nevezetesen a Macedonia, Szerbia és az adriai tenger közt fekvő vidéken. Végül a miniszter megemléke-

zett a Franciaország és az Egyesült-Államok közt fennálló barátságos viszonyról, miközben a kereskedelmi forgalomra utalt.

Botrány a tartománygyűlésen.

Bécs, január 3.

A tartománygyűlés mai ülésének megnyitása után botrányos jelenetek történtek.

Gessmann élesen visszautasította Hofer nagyméretű képviselőnek a legutóbbi ülésen ellene intézett támadásait, valamint azt a közbeküldését, hogy Gessmann hazudik. Együttal felolvasott egy levelet, melyből kiténik, hogy Hofer egy magánúrsulat érdekében a tartományi tüzkárbiztosító-társaság ellen agitált. Vajjon kettőnk közül — így szót — ki a hazug és ki az aljas ember? Hofer magánérdek juttatták a tartománygyűlésbe, ahol piszkos magánérdekeket támogat. Ez eljárás megítélését a házra bizza.

Schneider: Ugyan mennyi províziót kapsz a zsidóktól hálalásodért? Aljas fickó, zsidópénzen élőködöl!

Noske: Mióta nevezik a képviselőket fickóknak? Gessmann: Talán Noske ur is e fickó szövetésége?

Gregoriz (Hoferhez): Fogd be a szádát, biztosítási csepürágó!

A tartományi marsall kijelenti, hogy csak most értesült a mult ülés gyorsírói jegyzőkönyvéből Hofer inparlamentáris közbeszólásáról, amiért rendreutasítja.

Hofer tiltakozik ama valótlan vádak ellen, amelyekkel Gessmann illette.

Gessmann: Megint hazudik!

Steiner: Szemtelenség!

Hofer kijelenti, hogy soha sem agitált a tartományi tüzkárbiztosító-társaság ellen. Ha Gessmann ilyesmit állít, akkor kétségtelen, hogy hazudik.

Hangok a jobboldalon: Hallatlan szemtelenség! Így beszél egy Schönere-parti!

Troll lovag (Hoferhez): Hallgass, mert leköplek! Weiskirchner: Ki kell rugni!

A tartománygyűlés azután áttért a napirendre és hosszabb vita után jóváhagyta a kilenc alsó-ausztriai körzékben az általuk kivetett különböző nagyságú söradót az 1902—1904. évekre. Egyuttal elfogadta a Steiner által benyújtott határozati javaslatot, amely az állami söradónak minden esetleges emelése ellen nyilatkozik, még ha az illető bevételi többletből bizonyos részt a tartományi pénztárakba utalnának is. A vita során gróf Kiemansseg helytartó tiltakozott az ellen, hogy a kormány a tartománygyűlés illetékességét korlátozni akarja. A kormány csak arra kérte egy jegyzékben a tartományi bizottságot, hogy figyelmeztesse a tartománygyűlést, hogy a kormány két koronánál magasabb söradót nem ajánlhatna szentesítésre. Ez nem korlátozása a tartománygyűlés illetékességének, sőt inkább előzékenység a tartománygyűlés iránt. A helytartó azt ajánlja, hogy a magasabb söradókat még csak az 1902. évre határozzák el.

HIREK.

The absent beggar ...

A mi legutóbbi háborunk a boszniai okkupáció. Tessék csak visszaemlékezni arra, hogy micsoda szomorúság volt ebben az országban, amikor kiszült, hogy a katonabanda hiába csinadrattázik. A bosnyákok nincesnek annyira elbájolja a muzsikától, hogy sarkokba állítanak a hosszucsövű puskákat. A sok szegény magyar fiut nemesak a magyar anyák siratták meg idehaza, hanem lázas és szomorú érdeklődéssel kísérte a sorsukat az egész ország. Ha nem csináltak tépést a sebek bekötözésére, mint az orosz-török háboru idején, annak az az oka, hogy vitt a Vörös Kereszt magával bőségesen vittát és ahová a mi hadseregünk derék ambulánsza nem jutott el, oda nem jutott volna el a mi gondoskodásunk se. S micsoda izgalomban vártuk a híreket. Az újságírás ipara fellendült s egyegy, a maga közvetlenségében megkapó magánlevelet végighordoztunk a városon — mutogatni. Hanem pénz nem igen jött haza Boszniából. Szép pénzt kapott odalenn a baka, nagy pótlékat a krajcárkálhoz, az altiszt pedig már nem is ezüstöt, hanem aranyat. És mégse küldték haza. Ha még annyi lett volna, az se lett volna elég. A háborus világban drágaság van, iszonyu drágaság. Nem az italt meg az ételt kell csupán megfizetni, hanem azt a kockázatot, ami

annyira velejár az ülettel, hogy a csapláros akár ott hagyhatja a fogát is a nyeresége fejében. Az okkupáció minden pénzt megevett. Az államét is, a bakát is. Ez a mi közös hadseregünk nincs berendezkedve arra, hogy olyanformán szerezen vagyont magának, hogy a legyőzött ellenségnek a bőrét is lenyuzza. S nem is a katona dolga ez. Ugy szép a vitéz, ha nincs olyan aranygyűrű az ujján, amit egy más országbeli katona hordott annakelőtte, míg tudniillik bele nem harapott a fűbe. S ha már egyáltalában lehet a háboruban szépség, hát úgy szép a vitéz, ha nem zsványkodik.

Ez jut az eszembe, olvasva annak a valószínűleg nagyon szép versnek a történetét, a mit Rudyard Kipling írt a Dél-Afrikában harcoló katonákról The absent beggar cím alatt. A távollevő koldus... a szerencsétlen, szegény hadi, aki hazája érdekeinek védelmében messze, tengereken tulra harcolni megy... Hálalatos téma s miután Kipling nem csibirai költő, szép lett a vers. Fölkapta a szalonok, szavalták a kisasszonykák s a költemény nyomán nagy rakás pénzt gyűjtöttek össze a távollevő koldusok számára. A távollevő koldusok pedig lefőzték a költőt is, meg a kisasszonykákat is és az angol posta kimutatása szerint a mult esztendőben több mint huszmillió koronát küldtek haza a családjaiknak.

Honnan? A zsold szép pénz, pengő arany, sok arany, de nem alkalmas arra, hogy vagyont gyűjtsön össze belőle a katona. A zsold legfőbb arra jó, hogy jobban, vagy sanyaruban élni lehessen belőle azon az idegen területen, amelyen még sok pénzért se lehet hozzájutni néha egy ital vízhez se. A zsold arra való, hogy elköltés s ha az ember nem tudja, hogy mit hoz a holnap, talán hálalt, bizonyára könnyelműben költ, mint a maga polgári vagy békeséges kaszárnyaéletben. Nem hiszem, hogy akármicsoda nemzetek katonái között különbség lenne ebben a tekintetben. Az ember mindenfelé egyformán ember... Honnan jött hát haza a huszmillió? — Más választ nem képezlek el erre, mint hogy igazuk, vagy legalább is nagy részben igazuk van azoknak a nem angol forrásból származó telegrammoknak, amelyek azt mondják, hogy az angol hadsereg fosztogat, rabol, előlegesen megszedi a sarcot, ahol lehet.

S itt megint eszembe jut a mi legutolsó háborunknak autentikus tanuja, a fiú édes testvére által megírt epizódja. Egy székely falubeli legény írta meg haza az öreg szüleinek a levelet, hogy a testvérét agyonlőtték bosnyák földön, — mert tyukot lopott. Egy tyukot... Annak idején nagy hire volt ennek a levélnek, sol-féléképpen tárgyalták... Az absent beggar nevezett vers esődje után meg lehet érteni a tolvajságot is, meg a büntetést is. Mert ime, az angolok már sok verést kaptak odalenn, hanem ennél a hivatalos adatnál nagyobb csapás nem érheti őket. Mert ugy szép a katona, ha nem lop tyukot.

(Th.)

Budapest, január 3.

— BUDAPESTI NAPLO. December 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt. méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Kiténtetések. A király Rainprecht Antal veszprémi püspöki jószágkormányzónak a mezőgazdaság terén szerzett érdemei elismeréséül, a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, Lohja Károly uradalmi tisztartónak a mezőgazdaság terén kifejtett sok évi közhasznú működése elismeréséül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— A német császárné állapota. Berlinből jelentik, hogy a német császárné már e hó közepén Berlinbe költözködik potsdami kastélyából. Ennek alapján jól értesült körökben azt hiszik, hogy a császárné már teljesen jól érzi magát. Egy diplomata, akinek a napokban alkalma volt a német császárnéval beszélgetni, szintén megerősíti ezt az állítást és azt mondja, hogy a császárné nagyon is jó színben van.

— Rainer főherceg aranylakodalma. Rainer főherceg és felesége — mint Bécsből jelentik — február 21-ikén ünneplik aranylakodalmaikat. Erre az alkalomra nagy diszlakomát, udvari hangversenyt, sőt théatre parét is terveznek. A király, aki február elején hosszabb tartózkodásra Budapestre jön, február 18-ikán vagy 19-ikén újra visszatér Bécsbe, hogy Rainer főherceg aranylakodalma jelen lehessen. Az ünnepre vendégül érkeznek az aostai herceg, gróf Caserta, a szicíliai herceg, valamint a portugál udvar képviselője. Február 20-ikán, az aranylakodalom előnapján fogadja a főhercegi pár az üdvözlő küldöttségeket.

— Crispi emlékiratai. Nápolyból jelentik, hogy Crispi emlékiratai közt nagyon fontos, sőt magánjellegű okmány is van. A hármasszövetség szerződési okmányát azonban nem találták meg az iratok között. Az iratok egy része külön csomagba van köté s ez a felírás van rajta: La grande infamia, a nagy gyalázat.

— Gyermekóvó a bazároknak. Ez New-Yorknak legújabb specialitása. Ott vannak azok a nagy áruházak, amelyekben mindent lehet kapni, amire a mindenféle társadalmi rangoszlathoz tartozó embernek a bőlesőtől a sirig szükségére van. Az üzleti élet föllendítésére és előmozdítására természetesen New-Yorkban is minden lehető kitalálnak, bizonyára még sokszor leleményesebb módon, mint a világ bármely más helyén. Így nem esoda tehát, hogy a newyorki nagy-bazárosok kitalálták a gyermekóvót az ő üzletük keretében. Egy kis erőszakkal Babatárnak nevezhetők ezt az intézményt. A bazárosok jól tudják, hogy a mamáknak, főként az ifju mamáknak mennyi gondjuk van az apróságokkal, ha bevásárlásokra mennek. A cselédek nyilván sehol sem teljesen megbízhatók. Tehát a nagy bazárosok a boltjuk játékosztályában három-öt éves gyermekek számára berendeznek egy jétkertet, s ott álltalják az apróságot egyháány órára. Gyermekkertészno vigyáz rájuk, gondolzza őket és kedvükben jár, amíg az édes anyjuk értük nem jön. A gyermekek jól mulatnak, mert a bazáros bácsik egész sereg játékot bocsátanak a rendelkezésükre. Olyan népszerű lett hamarosan az intézmény, hogy a mamák akkor is becsempészik már gyermekeiket ezekbe a kis paradicsomokba, ha eszük ágában sincs a bevásárlás.

— Petőfi koponyájá. A Budapesti Hírlap ma Petőfi koponyájának állítólagos megtalálásáról ad hírt. E híradásra vonatkozólag a következő cáfólo nyilatkozatok közlésére kértünk től: I.

I. A Budapesti Hírlap mai számában egy közlemény jelent meg, Petőfi Sándor koponyájának állítólagos föltalálásáról. Az igazság érdekében ki kell nyilatkoztatnunk, hogy nekünk van ugyan tudomásunk egy ilyen irányu kutatásról, de az adatok értékről bizonyosságot még nem szerezhettünk s a dolog szelektizetése időelőtűnek találjuk. Ami a Budapesti Hírlap adatait illeti, azok nagyrésztben téves információcn alapulnak. Budapest, 1902. január 3. Bartok Lajos alelnök, s. k., Szana Tamás titkár, s. k.

II. A fentebbi nyilatkozat kapcsán ki kell jelenítenem, hogy a Petőfi-Társaság részéről Petőfi-ereklyék kutatásával én vagyok megbízva. E kutatásoknak eddigi eredményeiről már több ízben volt alkalmam beszámolni, de az állítólagos Petőfi-lej-históriájának nyilvánosságra hozatalában semmi részem nincs. Budapest, 1902. január 3. Kéry Gyula, s. k.

— Balatoni Múzeum-egyesület. Keszthelyről írják: A balatoni Múzeum-egyesület tegnap tartotta Keszthelyen dr. Lovassy Sándor elnöklésével évi közgyűlést. Az elnöki megnyitó után az évi jelentést olvasták fel, amely szerint a múzeumban már régészeti és természetrajzi osztályokat is rendeztek be, a múzeum nagyobb szabású régészeti ásátásokat végeztet és széleskörű akcióit indított meg a múzeum állandó otthonának megteremtése érdekében. Az egyesületnek 505 tagja van és a kultuszminiszter támogatásában részesül. Nagy örömet keltett az elnöknek ama kijelentése, hogy az állam telekvásárlásra 24,000 koronát folyósít.

— Egyetemi élet. Az Egyetemi Kör választása elé mind nagyobb érdeklődéssel néz az egyetemi ifjuság. A győzelemre az egyetemi reformpártnak van kilátása, amelybe a napokban az egyetemi független demokratapárt kétszáz emberrel lépett be. A párt elnökségéhez és különösen Wlassics Tibor és Smerczka Ferenc, az egyetemi reformpárt elnökeihez naponta tömegesen érkeznek a belépési nyilatkozatok és üdvözlések. A 100 magyar előadástól álló ciklus első estéjén az egyetemi reformpárt küldöttsége Ötvös László, a Magyar Egyetemi Ifjuság löszerkesztője vezetése alatt babérkoszorut nyújtott át Herzeg Ferencnek, az Ooskay brigadéros századik előadása alkalmából. Az üdvözlő beszédre a kiváló író meghatótt szavakban üdvözölte az ifjuság hazafias mozgalmát.

— Gyula város rendőrkapitánya. Gyuláról táviratofazák, hogy az újonnan szervezett második rendőrkapitányi állásra Lukács György főispán Tarczik Lajos tartalékos főhadnagyot nevezte ki.

— **Tragédia.** Lázár Mihály esete is tragédia, ha tragédia az elesett miniszter, a hivatalból megfosztott államtitkár vagy a nyugalmába vonult ezredes esete. Lázár Mihály a szegedi földekre vigyázott már hosszú évek óta s bár puskáján kívül hatvanháromezredes terhet cipelelt vállán, becsülettel megfelelt hivatalának. Senki sem kifogása nem lehetett ellene, hacsak a multját nem akarta volna valaki a szemére hányni. Az öreg egy kicsit cimborált Rózsa Sándorral is, minek fejében nyolc esztendőig volt vendége a váci fehérváznak, de ezt még megbocsátotta volna neki mindenki. Azt azonban, hogy az öreg öreg lett, sehogyan sem tudták elnézni neki s a gazdák kimondták tegnapi konferenciájukon, hogy nekik fiatalabb császár kell. Ez a hivatalos öregség a legnagyobb tragédiák magva ezen a világon. Amíg az ember csak úgy maga előtt vallja be, hogy megöregedett, semmi baj sincs. Más ügyem tudja, vagy legalább az öreg úgy segít magán, hogy elhitheti magával, hogy más nem tudja. De mikor már hivatalosan megjön róla az írás, akkor vége a világnak.

Lázár Mihályt is lesújtotta a katasztrófa. Mikor a választás hírért meghozták neki, hirtelen nagy szomorúság ömlött el szívében, utóbb nagy harag támadt ebből s végre a sok vér a fejébe szállt az öregnek. Akkor aztán szép csöndesen lefordult a székéről, végigvágódott a padlón, egyetlen hörgött s meghalt.

— **Széchenyi basa életveszélyben.** Konstantinápolyban — mint nekünk távirják — új napján óriási tüzvész dühöngött. A török főváros legmozgalmasabb pontján, Sztambulban tört ki a tűz, mely a rettenetes szélviharban hihetetlen gyorsasággal harapózott el. A konstantinápolyi tüzoltó hadosztály három zászlóalj gróf Széchenyi Ödön basa altábornagy, tüzoltó-főparancsnok vezetésével hamarosan kivonult a tüzhöz, melyet több órai nehéz munka után megfékezett. A nagy viharban így is száz ház esett a lángok martalékává, de sikerült megmenteni az elpusztult utca során emelkedő mecsetet, nagy dohánygyárat és gőzmalmot. A tüzoltó-katonák, élőkön Széchenyi basával, halálmegvetéssel küzdötték a romboló vézsel ellen. Széchenyi egyenruhát két ízben tüzet fogott s az egyik égő ház gerendái ráestek és több égési sebet ejtettek rajta. A tüzes zsarátokok közül csak nagy ügyvel-bajjal tudták kimenteni a bátor főparancsnokot, akihez IL. *Abdul Hamid* szultán a tűz színhelyére több ízben küldte el szárnysegédét, hogy jelentést tegyen a tüzről és a megsebesült basa állapotáról. A török főváros lakossága a veszedelem elmúltával lelkes ünneplésben részesítette a tüzoltó vezért és katonáit.

— **Házasság.** *Mitger* Vilmos, a dr. *Mitger*-féle elektro-medikai intézet igazgatója december 31-ikén vette oltárhoz *Lázár Kálmány* Mária Vilma urhölgyet. Tanuk voltak a menyasszony részéről *Lázár Frigyes* huszárezredes, a vőlegény részéről dr. *Mitger* Tivadár. Az esküvőn nagy és előkelő közönség volt jelen.

Wolf Vilmos okleveles gépészmérnök eljegyezte Szabadkán *Buchwald* Samu leányát, Margitot.

Futaki Arnold január 12-ikén esküszik örök hűséget a dohány-utcai izraelita templomban *Szekely* Berta kisasszonynak.

Knöfler Béla eljegyezte *Tewfel* Ilonka kisasszonyt *Abonyban*.

— **A menyasszony öröksége.** A híres bécsi cselédgyilkosra, *Schenk* Hugóra emlékeztet az a bécsi fiúember, akit tegnap tartóztattak le *Znaimban*. Menyasszonyát, egy *Jirkó* Anasztázia nevű cselédleányt akarta a Thaja folyó vízébe fullasztani. *Jirkó* Anasztázia tavaly április óta egy bécsi kereskedőnél szolgált. Két hónappal ezelőtt megismerkedett egy férfival, aki *Cizek* Ferencnek nevezte magát. A cselédleány már rövid idő múlva szerelmi viszonyt folytatott *Cizekkel*, aki házasságot ígért neki s december közepén rábírt, hogy hagyja el szolgálatát és *Schelletau* faluba menjen vele, ahol a községi pénztárban a leánynak 400 koronányi öröksége volt letéve. A leány eleinte habozott, de ellenkezést végképpen legyőzte *Cizek* azzal a határozott ígérettel, hogy már január hatodikán kihirdetett házasságukat. A pár tényleg járt is *Schelletau*ban, ahol eligazították az örökség dolgát és meghagyák, hogy a 400 koronát újév után küldjék el a leánynak Bécsben lakó bátyjához. *Schelletau*ból december 23-án *Znaimba* utaztak. A férfi egy kis kocsmában leitta a leányt, azután levezte a Thaja-folyó partjához és belökte a vízbe. A leány fejfelé esett, de nem a vízbe, hanem egy gátra, melynek gerendáiba kapaszkodott. Segítségért kiabált, mire kimentették veszedelmes helyzetéből. A férfit letartóztatták. A vallatásnál kijelentette, hogy a leányt csak megijeszteni akarta, mert azt hitte, hogy a 400 korona már birtokában van és eltitkolja előtte. Később az is kiderült, hogy a férfi igazi neve *Janisek* s hogy Bécsben felesége és öt gyermeke a legnagyobb nyomorban él. A rendőrség most folytatja a nyomozást, vajjon *Janisek* nem követett-e el még több ilyen bűntényt.

— **Beszélgetés az újévéről.** Egy német lap megkérdezte néhány kiváló berlini személyiségtől az újév alkalmából, hogyan vélekednek a jövődőről. Itt közölik *Virehownak* és *Wildenbruch* Ernőnek a nyilatkozatait. *Virehownak* ezeket mondta:

— Azt kívánom az újév alkalmából, hogy az emberek legyenek okosabbak. Elég bolondos az egész világ ugyanis. Nézzem csak Amerika felé és meg fogja járni, hogy ott minden törekvés arra irányul, hogy termelésének bizottsága a világuralmat. Így el kell vesztelnünk minden tiszteletünket a közletségesség iránt, amelyért egykor az iskolai padokon rajongtunk. Különös szellem kezd tért foglalni a világon, az eseményekből hiányzik az erkölcsi tartalom. Ha az ember ismeri az egyéneket, akik az eseményekért az ország és a történelem előtt felelősek, akkor egy rejtély előtt állunk. Ismerem a mai angol királyt még walesi herceg korából és nem tudom elképzelni, hogyan tudja ő a transvaali háborút csak egy napig is folytatni? Most olaszom éppen a Manduria-ügyet. Először elveszi Oroszország Kínától ezt a provinciát, aztán olyan feltételeket tűz ki, amelyek az ottani kínaiakat minden szabad mozgástól megfosztják és orosz rabszolgákká csinál belőlük. Én ismerem a cárt és többször volt szerencsém vele érintkezni. És így kérdeznem kell: Miként lehetséges mindez? A cár ezeket nem csinálta és bizonyára ezek távol állanak az ő intencióitól. És az egyezés mégis kész és Kína kénytelen azt elfogadni. A közszellemben van valami, ami az ilyesmit lehetővé teszi. Azért kívánom én, hogy az emberek okosabbak legyenek, hogy többet gondolkozzanak és hogy nagyobb türelmet tanusítsanak egymás iránt.

Widenbruch Ernő nagyon sötét szemüvegen látja az állapotokat.

— A magam személyére nézve — mondja — nincsenek kívánságaim. Ami kívánság él bennem, az mind Németországra, Németország jövőjére vonatkozik. És ami mondanivalóm van erre nézve, az tulajdonképpen nagyon komoly, hogysem néhány rövid futólagos szóba össze lehessen foglalni. Talán így lehetne kifejezni: Kívánom Németországnak, hogy magát felrálja. Kívánom Németországnak, hogy erős érzésekre lendüljön neki. Kívánom Németországnak a megértést, a kor nagyjelentőségű kérdéseinek a megszerését, végleges megértését. Kívánom Németországnak német népet, vagyis olyan népet, amely végre önmegtartásit ösztönöz jusson. Ez kell nekünk. Mert az ég, földjalom borus, feketé fellegekkel van befödve. *Tele vagyok gondal Németország jövője sorsa felől.* Adja isten, hogy ilyen gondra csakis a legközelebbi jövőre legyen ok...

— **Visszaélés a bérkocsi-engedélyekkel.** A bérkocsisoknak az utóbbi időkben nagyon sok kellemetlenség volt a rendőri hatóságokkal. Gyakran jelentékelten okok miatt elvonták tőlük az iparigazolványt s egyesek a jobb állomás-helyeket akkor sem kaphatták meg, ha több megüresedett, mások meg viszont aránytalanul sok jó állomáshelyre kaptak engedélyt. Kiszült azután, hogy egy *Farkas* Ferenc nevű egyfogatu bérkocsis járt mindig közbe, ha valaki vissza akarta kapni az engedélyt s ilyen alkalommal az igazolvány visszaszerzése 2—300 forintjába került a bérkocsisnak. A bérkocsis-ipartestület is tudomást szerzett a dologról s elnöke, *Drahos* Imre küldöttséget vezetett az ügyben *Rudnay* Béla főkapitányhoz, aki meghallgatta a bérkocsisok panaszát és *Schober* fogalmazót bízta meg a vizsgálat vezetésével. A vizsgálat ma befejeződött s eredménye rendkívül érdekes, mert kiderült, hogy több rendőrtisztviselő is kompromittálva van a dologban. Ezek ellen a tisztviselők ellen a főkapitány már a legközelebbi napokban meg fogja tenni a kellő lépéseket.

— **Miss Stone újje.** *Stone* Helén kisasszonynak az újév meghozta szabadulását. Szófiából táviratozzák, hogy *Miss* Stone-t és kísérőnőjét *Tzilkáné* asszonyt újév napján szabadon bocsátották a rablók miután ígéretüket vették, hogy rejtékelyüket és életmódjukat nem árulják el, mert különben a konstantinápolyi amerikai követség tagjain fogják megbosszulni magukat.

— **Az örült betörő.** Tegnap éjszaka — mint már említettük — *Vámházi* János 24 éves kertész belopózott a rákos-palotai istvánéki intézetbe s ott rettenetes garázdálkodást vitt végbe. A melegágyi növényeket kitépte és összegázolta, a fizikai szereket és villamos gépeket összetörte s mintegy 40 iv rajz-papírost letyújtott, azután kitömött állatokat, viaszgyümölcsöket és egy csomó kulesot ellopva, az ablakon át megszökött. A helyiségben azonban hátrahagyta a kutyáját és egy, a nevére szóló ajánlott levelet. Erről azután kinyomozták és bevitték a főkapitányságra. A kihallgatás alatt azonban össze-vissza beszélt és teljesen érthetetlen feleleteket adott. A rendőrorvos megvizsgálta és megállapította, hogy közveszélyes örült. Beszállították a Lipótszei tébolydába.

— **Mocsa II.** A mocsai emberkinzásnak vagy helyesebben parasztkinzásnak szakaszott mása az, melyről a *Nagyváradi* című lap megemlékezik s amely undorító részleteivel, embertelenségeivel újabb adatokat szolgáltat a huszadik század kultúrtörténetéhez. Ha csak egyetlen egy részlete is igaz azoknak a gyalázatoságoknak, melyeket a *Nagyváradi* elmond, akkor el kell várnunk, hogy Bihar megye intelligens közönsége maga fogja siettetni az igazságszolgáltatást, nehogy olyan veszedelmes általánosításokat eredményezzen ez az eset, mint aminőket a komárommegyei eredményezett. Az általánosításra ez az eset is éppen csak annyira alkalmas, mint volt a mocsai, de hangsúlyozzuk, hogy éppen annyira, mert majdnem szóról-szóra összevágunk a sarkadi események azokkal, amelyek Mocsán történtek s amelyek nagyon alkalmasak voltak ahhoz, hogy a külföldi sajtó a legnagyobb utálattal forduljon el a vármegyei közigazgatás visszaéléseitől. A sarkadi emberkinzás, a *Nagyváradi előadás* szerint, mindössze annyiban különbözik a komárommegyeitől, hogy míg ott közigazgatási tisztviselők aktív szerepet vittek, itt az előjáróság passzív viselkedést tanúsított, mert mikor a csendőrök vallatni akarták a parasztokat, az előjáróság kismordfordult a szobából, nehogy tanuja legyen azoknak az istentelenségeknek, melyek odabenn történtek.

A sarkadi eset tehát haladást jelent. Itt már a szolgabíró aktív működését az előjáróság passzív magatartása váltja föl. Midőn ez orvendetes haladást a kellő tisztelettel konstatáljuk, az alábbiakban számolunk be az eset részleteiről:

Sarkad-Keresztúr községi pénztárát nemrégiben elbaltolták, de mivel a rablókban nem sikerült fölbontaniok, a pénztár-sekreányt a község-ház udvarán hagyták. A csendőrség megindította a nyomozást, elfogta *Kiss Imre* családos földművest és *Institoris* Ferenc géplakatos s legott megindította a vallatást. A két embert a jegyző irodájában, a jegyző és innok előtt, a sarkadi csendőrmester megrugdalta s miután a vallatás eredménytelen maradt, hazabocsátotta. Ez alatt az elbocsátás alatt azt kell érteni, hogy a hazafelé tartó két embert az utcasarkon újból elfogták a csendőrök s kivitték a határ különböző részeire. *Kiss* egy Ungvári nevű őrsvezető vitte s kiérve a mezőre, a szerencsétlen embernek összekötött kezét a nyakába húzta föl, arul verte aztán, ököllel ütötte, végül *guzsba* kötve meztelen talpát bottal ütötte. Mikor *Kiss* a kínzás folytán ájultan össze-rogyott, összeszedték, vizsgálati fogságra vetették, hol egy hónapig volt, míg végre *ártalmatlansága* kiderült s a nagyváradi ügyesség szabadon bocsátotta.

A másik áldozatot, *Institoris* Ferencet, *Toth* okányi őrsvezető vallatta, szintén másodmagával. A vallatás itt is úgy történt, mint *Kiss*nél. *Institoris* is guzsba kötötték és talpán négy pálcát törték el.

Institoris vallomása alapján a csendőrök *Patkás* Gábor földművest is elfogták, s a község-házban nyilván a már elébb követett rendszer szerint vallatták.

A sarkad-keresztúri esethez egy éjjel érkezett nagyváradi távirat illetékes helyről az, hogy a csendőrpáncsnokságnál az esetről eddig sem hatóságok, sem magánfelek nem tettek följelentést. *Kiss* László csendőrszázados, aki a lapokból értesült a Sarkadkeresztúron történt állítólagos csendőri — brutalitásról, azonnal intézkedett a vizsgálat iránt s annak foganatosítására *Seluha* Jenő nagy-szalontai csendőrhadnagyot küldte ki.

— **A zilahi Wesselényi-szobor.** Zilahon ma ülést tartott a Wesselényi-szobor-bizottság és elhatározta, hogy június második felében tartja meg a szoborleleplezési ünnepélyt. Ünnepi szónokul *Thaly* Kálmánt fogják felkérni. Az ünnepély előkészítésére szűkebbkörű bizottságot küldtek ki.

— **A katonai elfogatok díja.** A katonai elfogatok előállítására a törvényhatóságok kötelezettségét még a mai napig is az 1850-ben kiadott császári, királyi biztosi parancs állapítja meg. Ez pedig nemcsak alkotmányellenes, hanem a már teljességgel nem felel meg a változott viszonyoknak se. Az elfogatásokat olyan rosszul fizetik meg, hogy a fuvaros kárban marad egy-egy ilyen kirendeltség után. Még a lovai abrakjára is ráfizet. Csodálatosképpen ez a sérelmes intézkedés mostanáig érvényben van. Hevesvármegyének jutott eszébe, hogy tiltakozzék ellene s a hivatalos írást, amit a minisztériumhoz kiküldött ebben a dologban, megküldte a fővárosnak is azzal a kéréssel, hogy támogassa a különben is nagyon világos argumentumokat. A főváros azonban már megtette a kötelezettségét ebben az irányban, mert már a mult hóban elterjesztést intézett a kormányhoz a katonai elfogatok dolgában és sikerrel, mert a minisztérium megígérte, hogy rendezni fogja a dolgot.

— **Hajótörötték.** Londonból jelentik, hogy a *Daily Mail* hongkongi jelentése szerint az oda tegnap megérkezett *Tales* gőzös jelenté, hogy a *Klarának* *Hoihoba* érkezett csónakjában megérkezett *Ulderup* kapitány és az összes utasok is.

— **Holub Emil nagybetege.** Bécsből telefontozza tudósítónk, hogy **Holub Emil**, a hírneves Atrikautázó nagybetege. Néhány hónap óta valóságban szenved s ehhez a betegségéhez a legutóbbi időben hasbírta-gyaladás is járult, amelynek következtében Holub állapot oly aggasztóra fordult, hogy az orvosok a katasztrófától félnek.

— **Merénylet egy alispán ellen.** Magyar-Óváról táviratozzák, hogy az éjjel **Pogány** alispán ellen valószínűleg bosszúból merényletet akartak elkövetni. Abba a szobába, ahol tartózkodni szokott, az ablakon át belétek. A golyó szorására kárt nem tett, mert az alispán akkor más szobában volt.

— **Nyilatkozat.** A Pallas irodalmi és nyomdai részvénysárság a következő nyilatkozatot adta ki:

Ami híresztelésekkel szemben, amelyek a Pallas irodalmi és nyomdai részvénysárságról szárnyra kellenek, illetékes helyről nyert információ alapján kijelenthetjük, hogy az egészről csak annyi igaz, hogy **Gerő Lajos** ur, más működési ténnyel, a Pallas igazgatását **Pfeifer Károly** vette át; és minden ehhez fűződött kombináció, nevezetesen az, amtha a könyvek átadásánál visszaleléseknek jöttek volna nyomára s vizsgálat folyónék, teljességgel aaptalan.

— **Robbanás egy fűszerkereskedésben.** Veszedelem gázrobbanás történt ma dében **Madarász** Gyula Podmaniczky-utca 21. szám alatt lévő fűszerkereskedésében. Az üzlet mellett lévő utcai rakárban már korra reggel erős gázzagot éreztek, amely délelőt még egyre erősödött. Kutatták a kellemetlen szag okát, de nem találtak semmi gyanusát. **Emberger** Nándor kereskedőségét egy óra után gyertyával bement a szomszédos rakárba, ahol létrára állva vizsgálta a falban, a rakár alapjában végighuzódó gázcsövet. Egyszerre óriási dörej hallatszott, a nyomában hatalmas rázkódás, és a segéd égő fejjel a földre zuhant. A házbeliek rögtön a segéd mentésére siettek, majd értesítették a tűzoltókat és a mentőket. A robbanástól a rakár falványai meggyújtak és egy része az üzletnek leégett. **Emberger** súlyos sébével a Rókusba szállították. A tüzet a VI. kerületi és központi tűzrészeg oltotta el. A kár több ezer korona. A vizsgálat során megállapították, hogy a gázcső meg volt repedve s az abból kiáramló gáz az égő gyertyától felrobbant.

— **Halálhír.** Palotai **Csorba** Ákos hírapiró ma a Szt.-István kórházban, közel 70 éves korában meghalt. **Csorba** Ákos régebben **Krass**-szőrieny vármegye főigazgatója volt, de állásától több megvált, s a fővárosba jött ügyvédnek. Majd az újságrásra adta magát, s több lapnak is volt munkatársa. Temetése, melyről az Újságírók Egyesülete gondoskodik, vasárnap délelőt 11/10 órakor lesz a kórház halottasházából.

— **Megbolgyatott sírok.** A keresési temető most rendezik s az alkalommal nem kevesebb, mint tízezer volt pesti ember csontjait ássák ki a sírokból. A megsárgult csontok között most nagyon válogatnak az embertani intézet vezetőjének, **Török Aurélnak** az asszisztensei, természetesen tanácsai engedély mellett. A sírok állásával **Meisner** temető-igazgató felügyelete alatt állandóan husz napszámot foglalkozik s a kiásott csontokat meszes kocskában szállítják esténként a kórházi temető gyűjtő-sírgödreibe. Jelen halottaink sírja mellett lére szőgezett táblák jelzik, hogy az a tetem **marad**. Így menekült a közös sorostól néhai **Fachot** Sándor, ki a tanács jóvoltából az idén már sírkövét is kap **Kövecz** Lajosnál egyetemen. A most felbolgyatott 11-es tábla helyére, mely közvetlenül a **Bathány-mauzóleum** mellett van, üvegházakat építenek, melyekben a sírok díszöbnyezetét a magánosok részéről bizonyos díjért házilag kezelik.

— **Megjutalmazott család.** Szép ünnepély folyt le vasárnap **Csoknya** községben. Andik János, a gróf **Szechenyi Géza** uradalmának egyik bérese 42 év óta szolgál hűségesen és az alkalmából **Daranyi Ignác** miniszter elismerő oklevelet és 100 korona jutalmat küldött neki aranyban. A ünnepélyes átadás a minap történt meg a község előjárósága és nagy községség jelenlétében. A derek bérest **Sárközy György** főszolgabíró, **Deák István** földműves és **Erodszky Károly** uradalmi tisztartó üdvözölték.

— **Sikkasztó jegyző.** **Zágrábból** jelentik, hogy **Kraticskó** horvát község jegyzője, **Navicsovics**, az ösz-szes adó- és községi pénzek elszikkasztása után megszökött. Apósának azt írta, hogy **Széria felé** vette útját. A kárt eddig pontosan még nem állapították meg. Eddig 10.000 korona hiányt fedeztek fel.

— **Öngyilkos katona.** Sopronból táviratozzák, hogy ott egy **Barisch** Vilhalm névű közlegény agyonlötte magát. Az ezredparancsnokság megindította a vizsgálatot, hogy kiderítse az öngyilkosság okát.

— **Közrekerített ékszertervajok.** Zürichben le-tartóztatták és kiszolgáltatták a wiesbadeni ügyész-ségnek **Künster** Józsefet és a kedvesét, akik sok vá-rospan meglopták a fogadókat és a drezdai udvarnál **Vilmos** szász hercegtől nagyrétkü ékszerkeket loptak el.

— **Halál a rendőrségen.** Tegnap este egy réz-szeg embert vittek be a IX. kerületi kapitányságra, aki pár perc alatt meghalt. A rendőrorvos konstata-ta, hogy halálát részegség következtében beállott szív-szünet okozta. Később megállapították, hogy az illető **Vandriacsék** János, 58 éves fűtő.

— **Keoskeméthy István eltűnése.** Egy pár reg-geli lap azt írta, hogy **Keoskeméthy** István adószám-veiteli díjnok, aki a negyedik kerületi előjáróságnál van alkalmazásban, eltűnt a fővárosból. Azt is írták a lapok, hogy ez eset nagy riadalmat okozott a fővá-rosnál és hogy ezért széleskörű intézkedéseket tett az előjáróság. **Keoskeméthy**, aki a félmillió sikkasztó-nak testvére, tényleg egy heti szabadságot kért, hogy beteges szülei látogatására hazautazhassék. A szabad-ságidő tegnap reggel telt le, de **Keoskeméthy** elkésve, csak ma reggel foglalta el ujjalag állását. Ez ügyben **Pesti Ferenc** előjáró a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Több lapban olvastam, hogy **Keoskeméthy** Ist-ván IV. kerületi adószámviteli díjnok a fővárosból eltűnt.

É közlemény a valósággal ellenkező; a tény-állás az, hogy a nevezett a karácsonyi ünnepekre 8 napi szabadságot kért, hogy beteges agg szüleinek látogatására haza utazhassék, s azt meg is kapta. É szabadsága f. január 1-én letelt, de egy napi késés-sel érkezett vissza, miről az illetékes helyen a hiva-talos jelentést meg kellett tennem.

Nevezett ma már a hivatalban ismét megjelent s állását újból ellöglalta.

Hivatalom részéről szüleihez semmitéle tudako-zódás nem intézttetik.

Kérem ezek értelmében a téves közlemény szí-ves kiigazítását.

Budapest, 1902. január 3-án.

Alázatos szolgálója

Pesti Ferenc.

IV. kerületi előjáró.

— **Megszökött hajóinas.** A **Timesnek** jelentik **Wellingtonból** (Uj-Zéland), hogy egy francia keres-kelemi hajóról az Uj-Hebridák partján megszökött egy bennszülött hajóinas. A hajó ezért, hogy megtorlást gyakoroljon, a bennszülöttekre tüzelve, cirkált a part mentén és legénységet szállított partra, mely **Edgelie** hittérítő birtokát és ennek istentiszteletre szánt esz-kezeit elpusztította és elhanyagozta a hittérítő házát, a templomot, az iskolaépületet és más házakat. Az ügy a vilai francia bíróság elé került. Az ottani tengerügy a hajót pátenésének elvesztésére ítélte. Kárterítést nem ítélt meg. A hittérítő nem volt a misszióállomásq.

— **Titokzatos bűn.** **Mány** fémhírmegyei község lakói véres eseményt tartja igazgatóságuk. December 29. és 30-ika között lévő éjjelen a Bicskeről Mányra hívott orvos eszméletlenül, vérében tetregyével találta **Németh** István mányi lakost. Az orvosi segéllyel eszmé-letre térített **Németh** azt vallotta, hogy a sebeket a fia okozta, aki kétszer lött rá. A szintén megebesi-tett **Németh** ellenben azt vallja, hogy lére előbb ő reá lött s mintán bal karját keresztül lötte, kétszer maga ellen fordította a fegyvert. **Németh** sébének helyzete, nemkülönbön az a körülmény, hogy a re-vo-lvert **Németh** udvarában találta meg, a fegyver vallo-mását erősítik meg s a csendőrség a fűt letartóztatta. A vizsgálatot minden irányban megindították.

— **Meggyilkolt menyasszony.** **Nizzából** jelentik, hogy **Henri Vidal**, egy 24 éves fiatallembert, aki a napokban meggyilkolta a menyasszonyát, ott elfogták. **Vidal** meg a mult esztendőben ismerkedett meg **Hirschbrunner** Gertruddal. A fiatal leánynyal együtt elment Monte-Carlóba, ahol hatszáz frankot nyert. A fiatal pár úgy tervezte, hogy egymás lesz és már-már az esküvő napját is meghatározták. De a játék-asztalnál nyert pénzcséket a leány a maga céljaira költötte el és ez okozta vesztét. **Vidal** ugyanis vissza-követelte a pénzt és minthogy ezt nem kapta meg, meggyilkolta a leányt. Monte-Carlóba vasuton akart visszatérni Nizzába és a fiatallembert utcában, amikor a vonat épp egy alagúthoz ért, támadta meg a leányt, akinek holttestét után kidobta a kocsai aj-táján. **Vidal** a gyilkosság után St.-Raphaelse szökött és ott kisebb-nagyobb rablásokat követett el. Amikor elfogták, töredelmes vallomást tett. Zárkájában nagyon nyugtalanul viselkedik és többször megkísérelte már, hogy öngyilkosságot kövessen el.

— **Jótekonny adományok.** Az ingyenkenyer- és tej-alap javára ma jelentékeny összeget kapunk. — **Weisz** Karoly és **Lusztig** Samu elemi iskolai tanítók működései előadás rendeztek a kegyes cétra, amely-nek 22 korona 10 fillért jövedelmezett a kedves vál-kalozás. Az előadás szavalatokkal és énekekkel közre-működtek: **Litrownik** Katica, **Rohtausser** Renée, **Weisz** Böske **Fehér** Margit, **Litrownik** Aranka, **Litrownik** Jenő, **Balog** Jolan, **Fried** Dezső, **Weisz** Karoly, **Ko-vács** Pista, **Klein** Armin s **Frankfurter**. A derek gyer-mekek az előadás jövedelmét az ingyen tej és ingyen kenyér alapjára ajánlották föl. — Az ó-budai kenyér-osztó bolt javára **Gesztesi** Mibály (Budapest) 1 koronát és **Sámul** Jakab (Békés-Csaba) 1 koronát küldött hozzájuk. — **Munkas** Dezső (Csan) 2 koronát küldött a Podmaniczky-utcai kenyérosztó bolt javára. — Az ingyen tejet osztó bolt javára a következő adomá-nyokat kaptuk: **Az Országos Népközp Egyesület** lény-gimmáziuma néhány tagjának adománya 6 K., **Michel-städter** ékszerésznel egybegyűlt szilveszteri társaság adománya 10 korona; **R. E.** (Budapest) adománya 2 korona 20 fillér; **Fényes** Józsi, **Laci** és **Pista** gyűjtése 2 korona 52 fillér; **Wolf** Mariska (Várpalota) tegnap kimutatott 10 korona 70 fillérnyi gyűjtéshez adakoz-tak: **Wolf** Mariska, **Wolf** Lajos, **Wolf** György, **Annie** Brauer, **Szécheghy** Sárka, **Wolf** Erzsike, **Farkas** Pista, **Farkas** Pál, **Goldschmid** Emma és **Tamás** Gold-

schmid Béla, **N. N.**, **Wolf** Laci, **Imre**, **Wolf** Hermin, **Perl** Dani, **Stein** Janka, **Stein** Lajos, **Stein** Miklós, **Tebel** Lenke, **Rechnitzer** Marci, **Reich** Aladár, **Engel-mann** Sándor, **Stein** Jakabné, **Keller** Irma és **Schmid**g Juliska. A nemes adományokat rendeltetési helyükre juttattuk.

— **Hölgyek bravuros uszása.** A nyáron történt még, hogy két hölgy: **Seubertné**, a konstantinápolyi katonai áttés neje és **Wood**, egy angol tengerügy leánya, kétezertötszáz méter szélességben átuszta a Boszporust. A hölgyeket sokan meg akarták interv-juvni, de ók nem akarták akkor elérni kirándulásuk részleteit. Csak most mondott el **Seubert** asszony némely részletet egy párisi újságról.

— **Nem készültünk** — mondta **Seubertné** — betekig, vagy csak napokig is kirándulásunkra. El-határozásunk pillanat műve volt. **Wood** kisasszony-nyal a Boszporusban fűrödtünk, melletünk volt ki-köve két kis csónak. A levegő tiszta volt, szél nem fujt. Ekkor hirtelen elhatározással így szóltam barát-nomnak:

— Hátha átuszniuk a másik partra.

Azt hittük, husz perc alatt célhoz jutunk. De mikor utunk felére jutottunk, megdöbbenve láttuk, hogy sokkal súlyosabb a feladatunk, semmint eleinte látszott. Szerencsére a mögöttünk levő csónakok bá-torságot adtak tervünk kivételéhez. Másfél óra hosz-szat tartott ez utunk és partot érve, rögtön pihenés nélkül beszállítottunk a csónakba és visszaeveztünk.

Egyébként — végezte elbeszélését **Seubertné** — nekem a vízen nincs szerencsém. Mielőtt Párisba jöttem férjemmel és hatéves fiammal kirándulást akartam tenni egy kis bárkában. A hullámok azon-ban feborították csónakunkat és mind a hárman a vízbe estünk. Férjemnek azsal a jó tanácsosal szol-gáltam, hogy ő igyekezzék csak menekülni, gyerme-künket majd én kimentem. Így is történt. A dolog-nak híre ment és férjem kiütnetést kapott életmentés címén. Törökországban ugyanis nót nem szokás ki-tüntetni.

— **Turista felolvasó-estély.** A Magyar Turista-Egyesület legközelebbi felolvasó estélye e hó 10-én, pénteken este 6 órakor fog megtartatni a magyar kir. tudomány-egyetem ásványtan intézetében (VIII. Muzeum-körút 4.) Ez alkalommal dr. **Hankó** Vilmos tart előadást **Erdélyi népviseletek, tájszólások és termé-szeti ritkaságok** cím alatt, számos vetített kép bemutat-tásával. A felolvasásra szívesen lát vendégeket az egyesület.

— **Véres verekedés.** A péksegédek **Barcsay**-utcai ipartestületi közvetítőjében véres verekedés volt ma este hat órakor. Megelőzőleg mintegy harminc munkanélküli péklegény gyűlt össze a **Kere-pesi**-ut 19. számú házában, hol az önképző együletük és egy másik közvetítő-egyletük van. A péklegények ömcsobotokkal, szódás üvegekkel, kövekkel meg fa-darabokkal fölfegyverkezve mentek a **Barcsay**-utcai közvetítőbe, hogy kiültsék bosszúikat azért, mert abból a közvetítőtől a legényeknek sokkal szíve-sebben és hamarabb adnak a mesterek munkát.

A közvetítőben öven-hatvan munkás volt együtt, mikor egyszerre az összes alakokat beuzták és kö-meg fadarabokat hajgáltak be a helyiségbe. A benn-levők nagyon megrémültek, mert egyáltalán nem voltak elkészülve semmire; de azért csak kijöttek az ajtón, hogy menekülhessenek. Az udvaron várakozó legények erre nekik mentek és ütöltek-verték őket. A kapu előtt óriási község verődött össze a lár-mára. **Horváth** János házmaster e közben be akarta zárni a ház kapuját, hogy így a bennlevők el ne me-nekülhessenek és a rendőrség kezébe kerüljenek. A házmaster azonban pörül járt; mert mikor a legények szándékát észrevették, őt fogták közre és agyba-főbe verték, úgy, hogy a szerencsétlen ember eszméletlenül terült el a földön. Az egyik legény a közelben posz-tozó rendőrhöz futott, aki azonnal jelentést tett telefonon a hetedik kerületi kapitányságnak. A kapitányságról több lovas és gyalogos rendő ment a verekedés színhelyére, de akkora már az ostromlók elillantak, csupán csak hetet sikerült még elcsinálni. Ezeket bevitték a hetedik kerületi kapitányságra. A sebesülteket a mentők köztették be a helyszínen és a Rókus-kórházba szállították. Megsebesültek: **Sinyó** József 26 éves péksegéd, kinek a hátába szurtek és a kés egészen a tüdőbe hatolt; sérülése életveszélyes. **Hobek** József 24 éves péksegéd fejétön kapott több zúzott sebet. **Horváth** János 48 éves házmaster a fe-jén és hátán szenvedett több sérülést. Megsebesült még **Gyurits** József 53 éves péksegéd és többen má-sok, akik maguk mentek a kórházba.

— **Öngyilkosság.** **Baracsi** Dezső kalocsai szüle-tésű 21 éves szolga akit dr. **Pápai** Vilmosnak kefir-termező-intézetében volt alkalmazva, ma éjszaka a Teréz-körút 31. számú házában revolverrel föbeidőte magát és azonnal meghalt. Öngyilkosságának okát nem tudják. Holttestét az orvostani intézet bonter-mébe vitték.

(x) **Farsang** idején művésziess kivitteli jelmez-kepek kaputok **Fruvli** lényképzésműtermében (Ke-repesi-ut 20.) kedvezményes árban. Saját nagy válassz-téku elegáns jelmezek díjtalanul rendelkezésre állanak.

(x) **Tartalékos tisztek** legnagyobb bizalommal fordulhatnak egyenruhák beszerzésre végett **Tiller** Mór és **Társ** intézetéhez, Budapest, IV. Váci-utca 85.

A vasuti tisztviselők mozgalma.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 3.

A vasuti tisztviselők mozgalmanak eredménye nonszóra a nyilvánosság elé kerül pozitív formában. A helyzeten való javítás előmunkálatának immár a befejezésén dolgoznak az illetékes körök, amelyek mindannyiszor helyeslő magatartással vettek tudomást a mozgalom jogosságáról. Kiszivárgott hírek alapján céltalan dolog lenne most előzetes kritikát gyakorolni a helyzeten való javítás tervbe vett módoszatain, de nyomtatékkal hangsúlyozzuk a vasutasok kívánságainak megérdemelt méltányos és igazságos elbírálását, amelyet joggal vár el a vasutasok testülete úgy az igazgatóságtól, mint a kereskedelemügyi minisztériumtól.

A mozgalomról szóló legutóbbi cikkeinknek élénk visszhangja támadt a vasutasok körében. Számos levelet kaptunk, ezek közül sok a zágrábi esettel foglalkozik és konstatálja az erről mondott kritikánk helyességét. Egyik levél, amely a zágrábi esetet általánosítja, így hangzik:

A Budapesti Napló december 29-iki számának a vasuti tisztviselők mozgalma című közleményét olvasva, minden vasutas önkéntelenül felsóhajt, hogy: szolgálati pragmatika jöjjön el a te országod! Mert ha szolgálati pragmatikának lenne, akkor a zágrábi eset elő nem fordulhatna.

De itt nem az egyes urakban rejlik a hiba, hanem a rendszerben; a mostani rendszer mellett bizony elég hivatali főnök felgöcsösítettnek érzi magát arra, hogy a hozzá beosztott hivatalnokoknak magánügyeibe belevetkőzzenek a szolgálati érdekek „bő — palástjába” burkolva. Ez ellen hiába tiltakoznak az illetők, nem használ semmit, ki van adva a jelző, hogy a szolgálati érdek és az osztály igazság úgy kívánja; az előtt meg kell hajolni, mert akinek érdekét sérti és családi nyugalmát felzúgítja, annak nincs kihez fordulnia panaszával, mert ha meghallgatásra talál is, orvoslást nem nyer.

Szegény vasutasnak csak kötelességei vannak, de jogai nincsenek, valóban páriák, bebizonyítja a zágrábi eset is. Meg lehet győződve tekintetes szerkesztő ur, ha sérelmeinket és panaszainkat előadhatnak úgy, amint van, akkor a hírlapok hasábjai csak ezekkel tehetnek meg. De mi vár a panaszkodóra? Elnyomás és végig való vekszatúra és inkább halgat és elűr mindent, csak hogy magára ne vonja fejtejtései neheztelését.

Ismerve tekintetes szerkesztő ur jóindulatát, arra kérem, hogy becses lapja továbbra is emelje fel pártoló szavát érdektünkben és sürgesse a szolgálati pragmatika mielőbbi életbe lépését. Mert szolgálati pragmatika nélkül csak kötelességeink vannak, de jogaink nincsenek.

G. K.

A szolgálati pragmatika ügyének végleges rendezését a mozgalom során mindannyiszor sürgettük. A pragmatika követelése méltányos törekvése a vasutasoknak, a törekvés megvalósítása mellett szól a vasutasok mai helyzete és az ebből származó tömérdek baj.

Vidéki értesülések szerint a kereskedelemügyi miniszter az államvasutak igazgatóságával tárgyalta a vasuti alkalmazottak kívánságait és megállapították, hogy azok mind jogos alapokon nyugszanak. Az államvasutak mai szervezete avult, tuhaladott, miért is — mint több vidéki lap értesül — a miniszter elrendelte, hogy az államvasutak mai szervezete teljesen átdolgoztassék és pedig oly módon, hogy az 1903. évben a magyar államvasutak rendszere a porosz vasutak mintájára szervezhető legyen. Az új szervezet tervezetén már dolgoznak is a kereskedelemügyi minisztériumban. Az újjászervezésre vonatkozó tervezet elkészítésével a miniszter Mándy Lajos miniszteri tanácsost, a vasuti ügyek osztályának főnökét bízta meg, aki kötelezte van arra, hogy a munkálatokat 1902. év végéig befejezze olyképpen, hogy a magyar államvasutak ügykezelése, személyzeti ügyei már 1903. évben a munkálatok alapján teljesen szervezhető legyenek.

Az újjászervezés alapján a magyar államvasutak alkalmazottainak minden sérelme orvosoltatik és lehetőleg minden kívánsága kielégíttessék. Ez annál is érthetőbb, mivel a vasuti alkalmazottak előtt, amikor kívánságaikat írásba foglalták, a porosz vasuti alkalmazottak rendezett állapota lebegett. A tervbe vett újjászervezés teljesen felforgatja a mostani vasuti állapotokat. A mai üzemeltetési körök megszűnnek és helyettük egyenként 1600 kilométer területtel üzemeltetési körök állítanak föl. Ilyenformán az ország területén legkevésbébb *haszonkét új üzemeltetési köröket szerveznek*. Az üzemeltetési körök alá tartoznának az üzleti felügyelőségek, gépészeti felügyelőségek, a távírdafelügyelői, forgalmi felügyelőségek, a távírdafelügyelőségek és a műhelyfelügyelőségek. E felügyelőségeket megfelelő távolságban állítják föl olyképpen, hogy minden üzemeltetési kör területén több különböző felügyelőség működne. A felállítandó igazgatóságok akként lesznek elhelyezve,

hogy azok a kerület közepére essenek. A vasuti végrehajtó szolgálatot az üzemeltetési körök felügyelete alatt a kerületekbe beosztott üzleti felügyelőségek, gépészeti felügyelőségek, forgalmi felügyelőségek, távírdafelügyelőségek és főműhelyek végzik el. Valamennyi igazgatóság és felügyelőség pedig a minisztériumból kormányoztatik.

Miután a magyar államvasutak a porosz vasutak mintájára szervezték, mint érdekes adatokat soroljuk föl, hogy a porosz birodalomban husz üzemeltetési kör, 284 üzleti felügyelőség, 74 gépészeti felügyelőség, 83 forgalmi felügyelőség, 20 távírdafelügyelőség, 70 főműhely és 78 műhelyfelügyelőség létezik. A magyar vasutak újjászervezésénél ily arányban állíthatnak föl a felügyelőségeket, csupán a szám változik abban az arányban, amilyen a különbség a két vasut területé között.

Hogy a vasutak a vasuti forgalom kérdéseiben abban a helyzetben legyenek, hogy a forgalmi érdekeket jogosult kívánságainak mindig megfelelhessenek, a vasuti üzemeltetési körök, valamint a miniszter mellé külön tanácsadó testületeket szerveznek. A személyzeti ügyek szintén rendkívüli módon javulnának. Több magasabb állás szervezték, miáltal a tisztviselők előléptetése gyorsabb lesz, a tisztviselők javadalmazása pedig előnyösebb. A kiadás mindazonáltal nem igen emelkedne, mivel a forgalmi szolgálatot nagyobb részt a vasuti altszisztek teljesítik és a hivatalnokok csupán a felügyelettel lennének megbízva.

Ennek a vidéki értesülésnek kevés alapja van. Az eddig köztudomásúvá vált hírek szerint az államvasutaknál nemcsak az államvasuti alkalmazottak anyagi helyzetének javításával foglalkoznak, de egyben keresztülvetik az egész vonalon az új (12, illetve 24 órá) munkabeosztást megvetik az adminisztráció egyszerűsítésének alapjait is. Adminisztratív reformról s személyzeti reformról csak úgy határozhat az igazgatóság, ha ismeri a központi adminisztráció, a külszolgálat minden állását, ha szigorúan elbírálja, hogy az állás fönntartása vagy elvetése indokolt-e, ha elbírálja, hogy az állás betöltésére hivatalnokot, altsziszteket vagy szolgát alkalmazzon-e? Állástól-álláshoz menve kell azt a kritikát megvonnia és így megállapítani, hogy minden egyes szolgálati állásra minden munkakörre hány munkaezre van szüksége. Ennek a munkálatnak a kapcsán szajba meg az igazgatóság azt is, hogy — mindig a jelenlegi illetémenysabályzatot figyelembe véve — milyen dotációt érdemel az ellátandó munkakör. Mindig a munkakör, s nem azok, kik az állást betöltik. Hisz az állás betöltése csak átmeneti, de a megszabás a jövőre kihat. Ilyen munkálatot állapítható csak meg lelkiismeretesen, hogy egy állomáson hány hivatalnoknak, hány altsziszteket, hány szolgának van munkaköre, állása, és hogy a teendők, a munkakörök milyen javadalmazást érdemelnek. Vagyis az ugynevezett *normal-status* nevet egyáltalán nem ismer, csak megszabja a vasutintézetnek munkaezreben való szükségletét, az egész forgalmi, kereskedelmi és műszaki szolgálat munkaprogramját és megszabja, hogy az egyes munkakörök ellátása mennyi dotációt érdemel. A normal-status tehát az a minta-status melyre az igazgatóság az adminisztratív és személyzeti reformokat építi. Tehát semmi esetre sem kezd lépés, mert hisz az igazgatásnak az adminisztratív és személyzeti reformok alaposságát már a munkát megelőzően kellett elhatároznia. Encyben legfontosabb munkálata a normal-status megszabása minden igazgatási és személyzeti intézkedésnek. Ami ezt nyomon követi, az már mind ezen a megszabáson alapszik.

Az igazgatóság a normal-statusból megtudja hány munkaezre, az egyes munkaezreknél milyen intelligenciára van szüksége és ennek az alapján történik azután a fizetésrendezés. A fizetésrendezés olyan vasutintézetnél, mint az államvasutak, mely a különféle államosítások következtében meglehetősen rendszertelen személyzeti status-szal rendelkezik, ahol egyes államosított vasutak merőben eltérő elbírása alapján haladók olvadtak be a törzshálózat személyzete közé, ahol ezen alapon sok ellentét merült föl, nem elegendhet meg olyan megoldással, amely szemtel hunyva dob oda minden alkalmazottnak egy bizonyos summát, amely csak momentán és átmenetileg használható, de utána a fizetésrendezés kérdése lépten-nyomon ismét felmerül, mint ezt az osztrákoknál láthatjuk. A porosz rendet se fogadhatja el a mai egy hazai vasutintézetünk sem, mert ott a kvalifikáció helyesebben az iskolai kiképzés, egészen más alapokon épül föl. A porosz „Unterbeamter” betöltött hivatalnokokat, amelyeket nálunk a mérnökök, hivatalnokok, altszisztek egyaránt töltenek be. Iskolai rendszerünket egyszerűre átalakítanunk nem lehet. Nálunk a minősítés föltételei mások, mint akár Poroszországban, akár Ausztriában. Jogászaink, mérnökeink egyetemi kiképzésben részesülnek, hivatalnokaink a vasuti tisztképző tanfolyamot végzik, altszisz-

teinket maguk a vasutintézetek képzik ki. Az eddigi kiképzési rendszer, bár a mélyreható reformokkal együtt szinte fogynémi korrekcióra szorult, de aminőségét alapföltételei nálunk máig megvannak.

Ezen az alapföltételeken — mint a Vasuti és Hajózási Hetilap értesül — sokat változtatni nem kell s nincsen is az intézkedésekben az államvasutak igazgatóságának sem. Így aztán sem osztrák, sem porosz, sem francia viszonyok és minták szerint nem dolgozhatnak nálunk, mert mások nálunk egészen a viszonyok; mások nálunk a minősítés előfeltételei. Miben állhat tehát egy helyesen a jövőbe látóan keresztülvitt fizetésrendezés? Abban, hogy a munkaezreket megkülönböztetik, vagyis a normal-status-t a jelenlegi status-szal összehasonlítják és ebből az összehasonlításból vonják meg a következtetéseket, a fizetésrendezés adatait.

Akárhányan vannak, kik a véletlen és a különféle vasutak eltérő javadalmazási rendszereit folytán az államvasutaknál is sokkal jobb, sokkal több javadalmazások jutottak, mint a mennyit annak a munkakörnek ellátása révén megérdemelnek, amelyben most vannak. Ezek föltétlenül megállítandók, mert haladékosan indokolatlan, csak az érdemesebbek rovására történhetik. Viszont azonban a normal-status és a meglévő status összehasonlítása egyben föltárja azoknak az alkalmazottaknak a listáját is, kik az általuk ellátott munkakör révén jobb elbírást, még pedig sürögösen jobb elbírást érdemelnek. Ez az osztályozás az alapja az igazgatóság fizetésrendezésének, mely a jelent és jövőt egyaránt veszi figyelembe.

Igen természetesen ugyancsak a normal-status alapján meg lehet és kell állapítani azt, hogy minden egyes állás, a legapróbbtól a legnagyobbig, milyen gyakorlati előzményeket kíván meg? Ez a gyakorlati minősítés a legjobb garanciája annak, hogy a haladásban csakis a képesség, az arravalóság legyen a mérvadó.

A fizetésrendezésnek ilyen alapon való keresztülvitele mellett igen természetes a jelenlegi fizetési osztályok, fokozatok kevesek lesznek és új csoportokat kell majd föllátni. Am ez a munka is merőben a hazai viszonyokon alapuló lehet csupán. A normal-status adatai fogják föltétlenül megbízhatóan elődönteni, kik helyezhetők ugyanabba a fizetési osztályba, jobban mondva, kik milyen kezdő és legmagasabb fizetést érdemelnek? A kezdőfizetés és legmagasabb fizetés közti haladás időhatárát is megállapítják a fizetésrendezés folyamán és már a létminimummal is számolnak annyiban, amennyiben bizonyos szolgálati idő alatt a létminimumot mindenki eléri.

Előrebocsátottuk, hogy azokat a részleteket, melyeket az államvasutak igazgatósága két éves munkával előkészített, nem ismerjük, de az egész személyzeti reform irányja, abból következtetve, ami eddig nyilvánosságra jutott, olyan, mely a komoly, képzett munkaezrenek haladására a legnagyobb garanciát szolgáltatja. Nagyon rossz szolgálatot tesznek ügyünknek — írja a Vasuti és Hajózási Hetilap — azok, kik teljesen tájékozatlanul a nyilvánosság előtt vetnek gáncsot minderre, ami alapos és komoly munka révén akar maradandó alkotást teremteni. (A normal-status itt említett támadása nem reánk vonatkozik, a fizetésrendezés részleteiről kiszivárgott híreket ugyanis nem bírántuk, mert hiteltelenségük még sok szó fér. A szerk.)

Majd ha fagy...

I.

A Budapesti Korcsolyázók Egylete
Ösmered-e?
Ezennel közhírré teszi,
Hogy a szezon most kezdetét veszi.
A hétézer tag,
Iju, agg
Készüljön nagy farsangi ünnepélyre,
Es Budapest minden szépe
Kössön korcsolyát,
Mert olyat lát,
Hogy szinte öröm,
Seibert, a művész Budapestre jön,
Ostlund is, a svéd gyorsfutó...
Oh be jó!
Lesz ez idén
A jó jegén
Jégből, jégűnne, tombola,
Elő elő hát korcsolya!
Lesz szánkó- és versenyfutás,
Lesz műkorcsolyázás, csudás,
Lesz banket,
Anket,
Es ha ez még nem elég,
Lesz óriási osoda: Jég.

Majd ha fagy.

II.

E verset tea mellett írom,
Mert influenza láza bánt
Es köhögök, míg a papíron
A ceruzám sort sorra szánt.

Künn őszi eső hull. A légben
Szomorú fátyolt szó a kőd,
Száz szürke felhő száll sötéten
A luscok, csúf város fölött.

Ti édes, budapesti lányok,
Szomorún rátok gondolok.
Nem költök fel korcsolyátok,
Már ezidén!... Ah bús dolog!

Az eső hull... Cikkázva ívben
Nem röpültek könnyon tova,
S nem gyűjt nyarat sok férfiszívben
Az izzó ajkak mosolya.

A körözés, a nyolcas álom,
A jégén táncot ki se lejt
S elmélázva a jégvirágon
A költő búsan könnyet ejt.

Jég tündére, szép hideg asszony
Mikor jössz már el? — Merre vagy?
S az eső halkán, méla hangon
Suttogja, súgja: — Majd ha fagy!

Dalok

egy elkésett nő naplójából.

Bocsánat, elvételtem,
A helyet s az időt, —
Ah, mért is nem születtem
Vagy kétezer év előtt!?

I.

Kosztüm.

Ruhát hogy varrjon, elhívtattam
A tú illusztris mesterét;
Nagy büszkén mutogatta sorra
A toilletet ezerét.
„Oh tedd el mester, drága mester,
Más kell nekem, ezt ismerem:
Habos selyemből rózsaeplet
Készíts nekem, óh mesterem, —
Habos selyemnek rózsalepelt,
Ugy érjen, mint virághullás,
Nem kell rajt varrás, mestermunka,
Csak egy lepel és semmi más, —
Habos selyemnek rózsalepelt
Csókként érezem testemen.“
Mire a mester íéve így szólt:
„Nagysád megörült, istenem!“

Bocsánat, elvételtem
A helyet s az időt, —
Ah mért is nem születtem
Vagy kétezer év előtt!?

II.

Szereltem.

E büvölő varázslattal
Szerelmes szóp szava zeng:
„Örök hűséget, mély szerelmet
Vágyodva ígér és eseng,
Hallgass el, lekem édes álma,
Némulj, ne mondd el, ne beszélj,
Hogy lángszerelmed és hűséged
Minő örök, mi szent, mi mély!
Hanem erős karodba fogva
Vigy innen távol engem el,
A messzi föld édes magánya,
Megládd, magunkhoz íótelmel.
Menjünk el innen, félredobva
Kényelmet, diszt és csillogást, —
Sorsító ne kérjünk, ne reméljünk
Csupán egymást és semmi mást!“
Egyszerre lelkem édes álma
Hallgatva, némán állt íit,
Azán könyezve elbúcsúzott,
Nagyot sóhajtott, távozott.

Bocsánat elvételtem,
A helyet, az s időt, —
Ah, mért is nem születtem
Vagy kétezer év előtt.

III.

Mondj igazat...

Forró rózsák közt sokan ültünk,
Csupa szép ember; — este lett;
Elhallgatott víg kacagásunk,

Szemünk eljárt a táj felett.
„Hallgassatok rám, deli ifjak
S ti iorróvérű asszonyok,
Ne rejtjük el, ne titkolódzzunk,
Hogy szívünk mért él, mért dobog.
Az alkony rózsás illatárja
Hirdesse messzi szeretszét,
Mért ég szemünk, mért izzik ajkunk,
Mért oly halálos szép a lét?!
Vágydó, órról szerelmemmel
Mért tört el így a nyári est?!
Suttogjunk el, hogy mire vágyunk,
Mikor így alkonyodni kezd...“
De — ah! — szép ifju társaságom
Nem is felel, csak néz nagyot
És finom gunyosolylyal ajkán
Menten sietve ott hagyott.

Bocsánat, elvételtem
A helyet s az időt, —
Ah, mért is nem születtem
Vagy kétezer év előtt!?

Beck-Kertész Ella.

FŐVÁROS.

P.

(*) A fővárosi középítési bizottság ma délután ülést tartott, amelyen kizárólag kövezési ügyek voltak napirenden.

A mérnöki hivatal jelentést tesz a Váci-köruton létesített próbaburkolatok eredményéről. Ez eredmény alapján a mérnöki hivatal azt javasolja, hogy a kissebisi kvarc és a budini bazalt, melyek a közel negyedévi próbaidő alatt hasznavehetetlenekké váltak, vétessenek ki az I. rendű burkoló anyagok közül s a sorrend minőség szerint a következőképp alapítassék meg: I. r. a korláti bazalt, II. r. a mauthauseni granit és III. rendű: a zsidóvári granit. A bizottság a javaslathoz hozzájárult. Az elsőrendű kőanyagokból készített háromnegyedes kockakövekkel is végeztek próbaburkolást, s a mérnöki hivatal azt javasolja, hogy a kövek viselkedését figyeljék meg továbbra is, versenyképességüket egyelőre ne mondják még ki, de azért — tekintettel a háromnegyedes kockák jó viselkedésére — használják fel egyéb boulevard burkolásoknál is. Neuschloss Ödön azt indítványozza, hogy várják meg a négyévi próbaidő letelét, s azután foglaljanak állást a kockák alkalmazhatósága mellett vagy ellen. Ily értelemben szóltak: Quittner Zsigmond és Sámuel Lázár, míg Vosits tanácsnok a mérnöki hivatal javaslata mellett kardoskodott. Mihályi Károly főmérnök már most kívánja a kövek versenyképességét kimondani. A bizottság Neuschloss indítványát fogadta el. Hausmann Sándor engedélyt kapott arra, hogy a Mária Valéria-utóban trinidad-aszfalt block-rendszerű próbaburkolást végeztesse. A burkolás nem vált be, s a mérnöki hivatal azt javasolja, hogy a teljesen lekopott burkolat mihamarabb távolítsassék el. A bizottság hozzájárult.

(*) Bécsek egyesülete Budapesten. A székes fővárosban lakó bécsiek, abból a szempontból, hogy alkalmuk legyen társalgás céljából rendszeres összejövetelek tartására s hogy ezekben a bécsiek barátai is résztvehessenek, egyesületet alakítottak. A politikai mozgalmaktól tartózkodni fognak. Az alapszabályukat azzal a kéréssel küldötték be a székesfőváros hatóságának, hogy a belügyminiszternél eszközölné ki a jóváhagyását.

(*) A budai oldal petroleumlámpái. A budai I—III. kerületben házilag kezelt nyilvános kőolajlámpásoknak egyévi időn át való jókarban tartására és a lámpa-alkotórészek szállítására ma délelőtt tartotta meg az árlejtsést a világiás ügyében kiküldött albizottság. A kiltűzött határidőig csak az eddigi vállalkozó nyújtott be ajánlatot s a bizottság, mivel a föltételei az eddigi szerződésében foglaltakkal teljesen megegyeznek, javasolja, hogy az új szerződést vele kössék meg.

(*) A légszuszgárok megváltása. A fővárosi bizottsági tagok körében több oldalról adták már jelét annak a kívánságnak, hogy a főváros vegye házi kezelés alá a légszuszgárlátást. Az 1902. évi költségvetés tárgyalásakor Schubert Sándor bizottsági tag indítványt is tett a közgyűlésnek s ajánlotta, hogy a jelzett ügyben való előterjesztés megtételére küldjön ki a törvényhatóság kerületenkint 3—3 tagból álló bizottságot. A közgyűlés elfogadta az indítványt s utasította a tanácsot, hogy a kiküldendő bizottságra névvel tegyen előterjesztést. Vosits Károly tanácsnok, s a II. ügyosztály vezetője ma tette meg az előterjesztést, amely azonban éppen nem kedvez az indítványnak. Az általános osztrák légszuszgárlattal tudvalevőleg 1910. évi december 15-ig van szerződése a fővárosnak s csak ez idő lejártá után vezethet be új világitást a főváros, megveheti fölbecsült áron a gyárakat, vagy 10 évre meghosszabbíthatja s szerződést, de két évvel előbb kell nyilatkoznia, hogy melyik módozatot kívánja alkalmazni a három közül.

Vosits előterjesztése szerint tehát szerződött idő előtti előtti volna most még a házi kezelés dolgában való tárgyalás. De meddő munkát is végezne a kiküldendő bizottság, mert az átvételhez szükséges becsült munkálatokhoz a társulat nem adná meg a belegye-

zését. Az esetben pedig, ha a főváros a szerződés mellőzésével egyezség útján óhajtáná megszerezni a gyárakat, biztosra vehető, hogy a társulat roppant árt követelne: Figyelembe veendőnek tartja az előterjesztést azt a körülményt, hogy a szerződésleg megállapított megváltási idő bekövetkeztéig ocsóvá lehet az elektromos világitás, vagy pedig más olcsó közvilágitásra is nyújthat módot a technika fejlődése. A tárgya áskoknak most leendő megindítása sommitéle előnyt nem biztosít a fővárosnak s gy az ügyosztály nem tartja indokoltnak a problematikus értékű tárgyalásokat, illetve a bizottság kiküldését. E helyett azonban szük-ségesnek tartja a következőket: A mostani gyárak fejlesztésének lehetetlensége s a közegészségi szempont is megköveteli, hogy a telepek másutt állítsanak föl. Utasítandó volna tehát a mérnöki hivatal, hogy 1904. évi december 31-éig tegyen jelentést, illetve javaslatot arra nézve, a főváros mely részében volna a felépítendő a légszuszgárok, mibe kerül az építés, s mekkora dologi és személyzeti kiadásokkal jár a házilag üzem. De ha a törvényhatóság mindezek ellenére mégis óhajtáná a bizottság kiküldését, az ügyosztály javasolja, hogy a kerületenkint 3—3 tagból álló bizottságot föltétlenül mellőzze. Az ügy nagy jogi pénzügyi és technikai tudást igényel s elődöntésénél nem lehet irányadó a lokális kerületi érdekek, hanem első sorban jogi s technikai szempontokból bírálendő el. Alakítsa meg tehát a törvényhatóság olyan tagjaiból a kiküldendő bizottságot, akiknek elismert ismereteik vannak jogi, pénzügyi s technikai téren, mert csakis ez nyújthat garanciát arra nézve, hogy a jelen pillanatban a kiszámíthatatlan horderőjű kérdés minden irányban megnyugtatólag legyen megoldható.

(*) Megint templomemelés. A bombatéri templomot, mint már jelentettük, föl akarják emelni. A főváros mérnöki hivatalának már kész terve van erre vonatkozólag s az a legközelebbi közgyűlés elé kerül. Az emelés s az ezzel járó egyéb munkálatok költségei 185 ezer koronát tesznek ki.

(*) Új szabályrendelet. A szarvasmarha-, sertés- és kőzvághidák üzemi szervezete tárgyában alkotott szabályrendelet előzetes tárgyalására albizottságot küldött ki a közgazdasági bizottság. Ma délután kezdete meg ez az albizottság a tárgyalásait Almadý Géza tanácsnok elnöklése mellett. A tárgyalások valószínűleg több napon keresztül fognak tartani. Ha az albizottság elkészült a munkálattal, a megállapodásait a közgazdasági és közlelmzési bizottság plénuma elé terjeszti.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Rosenthal. A művészet ünnepeit jelenti, valahányszor a zongorának ez a nagy mestere hozzánk beköszönt. Igazságtalanságot követnek el, akik Rosenthalban csupán a technikai tökéletesség ezermesterét látják, megtelekedezvén az egyetemes műveltségű zenészről és bensőséges poétáról, aki a billentyűkön emberi, sőt akárhányszor emberfölötti hangon is dalol. A technikai büvész csak a zongorát tudja megszólaltatni, az igazi művész maga beszél a zongorán. Egy-két kivétellel az egész mai műsor a költészethez volt szentelve, és nem az ezermesterkedő bravurnak. — Weber as-dur szonátája, a klasszikus romantikizmusnak ez a poétikus gyöngye a maga teljes pompájában ragyogott és különösen a presto assai-tétele hatott ellenállhatatlan erővel. Rosenthal előadásában büvösen illatoztak Weber birodalmának jellegzetes virágai; ez a stíl diadala. Ugyanígy hatott Beethoven g-moll szonatinájának (49.) andante és allegro-tétele. — Schubert Wanderer-ábrándját, amelyely hangversenytérmeinkben már minden nagy zongora-virtuozs pompázott, mintha újdonságnak rögtönözte volna előtünk! — Az érzések egész skálája vérzik el itt dallamokban, mélységes bensőség, titokzatos panasz, egotverő fellángolás. Es mekkora technikai szabadsága és világsága a kifejezéseknak ebben a rapszodikus zivatarban! — Nehány modern francia apróság (Cui Césaire Berceuse-o stb.) és az ismert briliáns Papillonson kívül Chopin néhány apróságát játszotta Rosenthal, aki lenyegelt honfirtást színesen tolmácsolja, gyönyörűen — és mégis? Mégis — bevallom, hogy ma este Paderewskynak és különösen Sauernek, a kiállhatatlan, de nagy művészeknek kellett elsőbbséget adnom. — A műsor utolsó száma a híres Hexameron volt, amelyet legutoljára Stavenhagentől hallottunk. A Hexameron eredete nem egészen közismertes. A negyvenes években Belgijóso hercegszomszory, akinek jóságát, szépségét és szomorúságát Heine örökölte meg, párisi palotájában valami jétékony céla hangversenyt rendezett és erre az alkalomra készült a hexameron: Liszt, Chopin, Thalberg, Herz, Czerny és Ficzis a Puritánok indulójának témáját variálták, mindegyik a maga jellemző módja szerint. Rosenthal szédületes bravurral játszotta ezt a nehéz művet. A közönség lelkesen ünnepelte a nagy művészt, aki néhány ráadásal hálálta meg a tünétet. — Fogadjá Rosenthal külön köszönetünket, hogy hangversenyét a rendes szokástól eltérőleg, az erre alkalmasabb Royal-teremben és nem a szeszélyesen lüktő, egésztelen Vigadóban rendezte. S ki a Vigadóban még meg nem hült, ruhájában még meg nem sebesült, alig érti ezt a kitérő háladatosságot. (G—ly.)

** Vigaszínház. A *Rontó Pál* második előadását zsufolt karzatok és jól látogatott földszint előtt tartották meg ma a Vigaszínházban. Pollinus Aurél látványos életképe ezúttal is ébren tartotta a közönség érdeklődését. Kiválóképpen a komikus részek hatottak. A címszerep kreálóját, *Góth Sándort* egész estén át tapsolták. Hegedűs Gyula, Tapolozai, Fenyvesi, Szerényi, Rónaszéki, Balassa, a nők közt pedig Nikó Lina és Lenkei Hedvig is tetszetek. Nagyhátása volt ma is a nőtáknak, táncosoknak és látványosságoknak.

** A szerep. Egy vidéki városkában történt. A színtársulatnál már évek óta működött egy kórlista, aki semmiképpen sem tudott szerephez jutni. Végre egyszer hosszas kérésére az igazgató szerepet osztott neki. Nem volt valami nagy szerep, mindössze csak azt kellett mondania a harmadik felvonásban:

— Nem ön következik!

A kórlista tanulta, tanulta a szerepet s nagy büszkén elő is állt vele a próbán. Egyszerű hangon zengte az órgó felé:

— Nem ön következik!

Az igazgató rászólt:

— Ne olyan drámailag!

Mire szentimentálisan mondta:

— Nem ön következik...

Az igazgató, dühösen:

— Ne olyan édeskésen!

A kórlista (egyszerűen):

— Nem ön következik.

Végre nagynehezen eltalálta a hangot. Az előadás napján aztán nagyon izgatott volt. A felesége, a gyermekei, az egész családja a karzaton ült és izgatottan leste a szerepet. Két felvonást várakozott, izdadt, drukolt végig a kulisszák mögött a kórlista, míg végre elhangzott a várva-várt végszó. A kórlista kiroban a színpadra, reszketve, lázban... A sugó pedig így szól:

— Nem ön következik!

A kórlista megjéid, habozni kezd... és visszacsompolg a kulisszák mögé...

Csak ott jutott eszébe, hogy amit a sugó sugott, az nem figyelemzetés volt, hanem — a szerep...

** A Budai Zenekör jubliáris hangversenye. A *Budai Zenekör* az idei tavaszon, márciusban vagy áprilisban fogja megtartani húszévesét, jubliáris hangversenyt, melynek a kör ünnepies jelleggel fog adni. A jubliáris hangverseny műsora előreláthatólag a következő lesz:

1. Vavrincez: Csongor és Tünde. Nyitány. Vonós zenekar. 2. Major: Nics fin. Női kar vonós zenekar-kísérettel. 3. Solo-énekszám. 4. Szabó Xaver F.: Intermezzo. Vonós zenekarra hárfával és orgonával. 5. Zongoraszám. 6. Schweida: Az elesett katoná. Ballada férfiakra vonós zenekar-kísérettel. 7. Mendelssohn: Octett. Csukjokszky: Szerenád (C-dur, 48. op.) Vonós zenekar. (Egyike.) 8. Schumann: Cigányélet. Végyszeres vonós zenekar-kísérettel. — Major, Schweida, Szabó Xaver és Vavrincez műveiket a hangversenyen személyesen fogják vezetni, Schweida művét személyesen be is tanítja s művéből a próbákat is személyesen vezeti.

** Színházi statisztika. Az államilag segélyezett színházak vezetősége ma adta ki a január hónapjéről beszámoló pénztári kimutatást. E szerint az *Operaháznak* huszonegy előadásból jövedelme összesen 54.140 korona 72 fillér volt, egy előadás átlagos bevétele tehát 2578 korona 13 fillér (tavaly: 2535 korona 80 fillér.) — A *Nemzeti Színház* előadásainak összes bevétele 68.824 korona 49 fillér volt, tavaly 57.911 korona 62 fillér, egy előadás átlagos jövedelme tehát 2220 korona 81 fillér (tavaly 1930 korona 38 fillér.)

** Gróf Zichy Géza pályadíja. Gróf Zichy Géza, a *Nemzeti Zenede* elnöke magyar zeneművek hangszerelésére, mindaddig, míg 6 a *Nemzeti Zenede* elnöke lesz, pályadíjul évenként 200 koronát tűzött ki. E pályadíjra kiírt pályázat egyiben meddő maradván, gróf Zichy Géza akkép rendelkezett, hogy a fennmaradt 200 korona az 1902-ik évre kitűzendő pályadíjhoz csatoltassék. Ennek folytán az 1902. évre kivételesen 400 koronát tevő pályadíjra a *Nemzeti Zenede* pályázatot hirdet a következő feltételek alatt:

Hangszerrendő magyar zenekarra valamely régi vagy újabb magyar zenemű, a zenekarra való feldolgozásra alkalmas nagyobb terjedelemben, a pályázat által szabadon választandó műformában.

A pályaművek idegen kézzel írva és jelölés levélkével ellátva legkésőbb 1902. évi május hó 31-ig a *Nemzeti Zenede* igazgatóságánál nyújthatók be.

A kitűzött pályadíjra csak magyar honpolgár pályázhat.

A pályadíj csak abszolút becsült műnek adatik ki. A pályadíjat nyert mű első nyilvános előadásának joga a *Nemzeti Zenede*é.

A bíráló-bizottság gróf Zichy Géza elnöke alatt Siposs Antal, Góth János, Gobbi Alajos, Benkő Henrik és a *Nemzeti Zenede* igazgató-választmánya által a *Nemzeti Zenede* tanári karából kijelölendő még két tagból áll.

** Drámai pályázat. *Nagyváradról* táviratozzák: A *Szigligeti Társaság* ülésén Rádld Ödön elnök bejelentette, hogy a társaság által kitűzött 800 koronás dráma-pályázatra 27 pályamű érkezett be. A bíráló-bizottságba beavasztották Rádld elnöke mellett *Hoványi Gézát*, a színiügyi bizottság elnökét, *Somogyi Károly* színiigazgatót, *Imrik Pétert*, a társaság alelnökét és *Bodor Károly* főtitkárát.

** Wyns Charlotte vendég szereplése. *Wyns Charlotte*, az *Operaház* vendégművésznője holnap, szombaton folytatja vendégjátékát a *Carmen* című szerepében. Don José-t ezúttal *Burrian*, Escamillót *Takács* játsza. A IV. felvonásban előforduló „Manola”-t *Schmidek* G. táncolja. Az előadást bérletfolyamban (évi bérlet 3. sz., havi bérlet 3. sz.) tartják. — A hétfőre, folyó hó 6-ára kitűzött *Faust* helyett *Wyns Charlotte* vendégjátékául megismétlik *A navarrai lány* előadását, mely után *A piros cipő* című balet kerül színre. Erre a műsorváltoztatásra az igazgatóságot az a rendkívüli siker vezette, melyet *A navarrai lány* legutóbbi előadásán aratott az *Operaház* mostani vendége, az *Opéra Comique* kiváló művésznője.

** A magyar ciklus második ujdonsága. A képviselő ur, *Guthi Soma* és *Rákosi Viktor* boházata lesz a *Vigaszínház* legközelebbi ujdonsága. A darabból az előkészületek párhuzamosan folytak a *Rontó Pál* próbáival és ma már annyira haladtak, hogy a bemutatót a jövő héten meg lehet tartani. A szerzők, akik a *Napoleon öcsém*-mel, a *Tartalekos férj*-jel oly nagy sikereket arattak, ezúttal is a budapesti életből merítették tárgyukat. A képviselő urat *Hegedűs Gyula* fogja játszani, akit szerepe a három felvonáson át jóformán szünet nélkül foglalkoztat a színpadon.

** A Népszínház bemutatója. *Blum* és *Toché* operettje, *Adam és Éva*, melynek zenéjét *G. Serpelle* írta, a jövő hét péntekjén kerül bemutatásra a női főszerepben *Küry Klárával*. A Népszínház szabóműhelyeiben s festőteremben szorgosan folyik a munka az új operett méltó kiállítására, mely díszlet és jelmez dolgában igen változatos.

** Jogász-élet. *Karácsonyi Aladár* nagyváradi újságírótól akinek *Részlet* című színműve nagy sikert aratott a kolozsvári Nemzeti Színházban, újabban a nagyváradi Szigligeti-színház mutató be egy négyfelvonásos boházatot *Jogászélet* címmel. A darabhoz *Váradyi Aladár* karmester írta. A több szerepeket *Amon Margit*, *Pintérsz Szép Olga*, *Lányi Edith*, *Krasznay Andor*, *Deési Alfréd*, *Bérczi Gyula* és *Bognár János* játszák. A darab iránt, amely 10-ikén kerül színre, a legnagyobb érdeklődés nyilvánul Nagyváradon.

** A magyar színészet ellen. *Liptó-Szent-Miklós*ról írják, hogy *Fehér Károly* színiigazgató a városba érkezett társulatával hogy ott előadásokat tartson. Megnyitóléleddre a *Cigánybárót* tűzte ki. A színpad azonban a *Liptó-szentmiklósi* tót egyesület tulajdona s a magyar színiigazgató nemcsak hogy nem bírt meggyezősre jutni az egyesülettel, hanem ez rosszakarattól még a színpadot is lebontotta. A színiigazgató erre kénytelen volt elhalasztani a megnyitóléleddet és külön színpadot állított fel. Érdekes megjegyezni, hogy a szóban forgó tót egyesület elnöke egy ügyvéd, akit fia, mint műegyetemi hallgató, 1200 korona állami ösztöndíjat kap. Természetes tehát, hogy apa és fia háltól állandóan a tót nemzetiségi párt érdekében dolgozik.

** Magyar Színészeti Almanach. Nemeska a színészvilágot, de a közönséget is érdeklő könyveske jelent meg a napokban dr. *Ince Henrik* hírlapíró-kollelgának szerkesztésében, mely legnevesebb írónk közreműködésével értékes cikkeket hoz a színésztől, annak irodalmáról, színpadi világáról. Az érdekes könyveske betekintést ad ezenkívül a közönségnek a kulisszák rejtelmes világába. A számos képpel díszített műnek érdekes melléklete van: 6 utalvány mérsékelt jegyre a fővárosi magánbázházokhoz. Az Almanach megrendelhető a szerkesztőnél. (*Vigaszínház*.)

** Pálmay Ika a Népszínházban. Gróf *Kinszky Pálmay* Ika a jövő héten ismét vendége lesz a Népszínháznak, melynek színpadán a múlt szezonban oly állandó sikereket aratott. Kedvelt szerepében a *Neubánsváriág* De Flavigny-jében fog egy estén tölteni.

** Megint a Kisfaludy-Színház. Egy könyvomatós tudósító jelenti, hogy *Rudnay Béla* főkapitány ma *Bokross Józseftől*, a *Kisfaludy-Színház* igazgatójától megvonta az előadási engedélyt, mert az igazgató az engedélyokiratban körülírt követelményeknek az utóbbi időkben nem felelt meg.

Ezzel a hírrel néminemüképpen ellenkezik a *Kisfaludy-Színház*nak egy kis kommunikéje, mely így szól:

A *Kisfaludy-Színház* ellogadta és előadásra már ki is tűzte *August* István hajókapitányának *A nemzeti című* kétfelvonásos drámáját. A bemutatott előadás ugyanazon szerzőnek *A furfangos színész* című, már előbb ellogadott egyfelvonásos énekes boházattal együtt, január 7-én lesz.

** A hadsereg jubliáris előadása. Holnap, szombaton, január 4-ikén lesz az Urániában sárori *Szabó Lajos* honvédszázados nagysikerű darabjának, *A hadsereg*-nek huszonegyedik előadása. Jegy rendes helyáron kapható a színház pénztáránál.

** Claretie megy. *Jules Claretie*nek, a párisi Theatre Francais igazgatójának napjait nagyon megkeserítik Molière hazánk művészi, mióta keresztülítve a kormánytól, hogy eltörölje a színház olvasó-bizottságát. A Theatre Francais tagjai se bírják elviselni,

hogy nincs többé beleszólásuk a darabokba. Azóta éles harc folyik igazgató és színészek közt. A Theatre Francais legutóbbi közgyűlésén, melyről röviden már tettünk említést, erősen támadták *Claretie*t. *Mounet-Sully* a színház hanyatlását a felelősséget teljesen *Claretie*ra hárította, s amikor az igazgató a 350.000 frankos tulajdást igazolni akarta, meg se hallgatták s évi jelentését nagy többséggel visszautasították. A kormány az igazgató pártján van ugyan, de *Claretie* már annyira megunt a színészekkel való örök küzdelmet, hogy otthagyja a színházat s megint újságíró lesz. Valószínű, hogy a *Figaro* új szerkesztője *Jules Claretie* és a kiadó-részvénytársaság elnökének veje, *Calmette Gaston* lesz.

** Vidéki színészet. A miskolci színtársulat szép sikerrel mutatja be a fővárosi színház ujdonságait. *Feledi Boriska*, a fővárosi közönség előtt is előnyösen ismert jeles primadonna ez idő szerint Miskolcon aratja diadalmát. Minden egyes fellépéssel jobban-jobban meghódítja művészi játékával és gyönyörű énekekkel a közönséget. Legutóbb a *Pillangó-hiszeny* címszerepében aratott nagy sikert művészi közvetlenségében színes alakításával. A társulat legközelebb a *Svájkokot* mutatja be a fő női szerepben *Feledivel*. Áprilisban a művész dr. *Janovics* társulatával a Várszínházban fog játszani.

** Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. A Telefon Hírmondó előfizetői szórakoztatására ma este a magyar kir. Operaház előadást fogja közvetíteni. Előadásra kerül a *Carmen*, *Bizet* operája, mely teljes egészében a legújabbban lesz hallható a Hírmondón keresztül. Az opera közvetítése után az est folyamán érkezett legújabb híreket és táviratokat olvastatja fel a beszélőújság, majd annak befejeztével 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Elite és az Emke kávéházból közvetít a Telefon Hírmondó.

MŰVÉSZET.

□ **Faragó Ödön** kintüntetése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a kultuszminiszter az iparművészeti állami nagy aranyéremet *Faragó Ödön*nek, a budapesti felső ipariskola tanárának adományozta. *Faragó Ödön*nél méltóbbat az a kintüntetés nem érhető volna. Az iparművészeti múzeum téli kiállításán valóságos szenzáció okozott az iparművészeti remekműveknek az a bálmulatos sokasága, amelyhez *Faragó Ödön* szolgáltatva a művészeti gondolatot. Az ő hat pompás interieurje adja ennek a látlatnak a gerincét és karakterét. Az ő alkotásainak tömege is, kvalitása is kellőképpen megokolja ezt a legnagyobb kintüntetést, mely tehát olyan embernek jutott, aki elsőrendű képességeket párosít a magyar, a nemzeti iparművészet szeretetével, aki erős, minden ízében önálló és magyar művészi egységével már eddig is kiváló részese volt műiparunk regenerálásának, s akitől ezen a téren még ezental is sokat és kiváló várhatunk.

□ **A Művészet címlapja.** A *Művészet* című lap kiadója, a *Singer* és *Wolfner* cég a folyóirat címlapjára pályázatot hirdetett, amelynek beküldési határideje a múlt hét folyamán járt le. A pályázat oly fényesen sikerült, hogy a kiadó cég az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* igazgatóságának beleegyezésével elhatározta, hogy a beérkezett százkilencven pályaművet holnapról kezdve e hó kilencödikén délig a *Műcsarnok* tanácskozó-termében kiállítja, ahol azok naponta reggeli kilenc órától délután négy óráig díjtalanul láthatók.

□ **A Téli Tárlat.** Az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* téli kiállítását, amely már csak január hó 15-ikéig lesz látható, még mindég nagyon sokan látogatják. A tegnapi nap folyamán is több mint kétezeren nézték meg a kiállítást. A téli kiállítás legutolsó zeneestéje csütörtökön, e hó 9-ikén lesz.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Chemikai pályadíj.** A Magyar Tudományos Akadémia matematikai és természettudományi bizottsága a folyó évben 5000 koronát kíván fordítani olyan tudományos munkálatok előmozdítására, amelyek a chemia körébe vágnak. A munkálatok lehetnek elvont, elméleti irányúak vagy olyanok, amelyek hazánk természeti viszonyainak kutatását tűzik ki célul. Mindenek egyenlő alkalmat akarván nyujtani, hogy a főntebb említett szakba vágó munkálat versenyre kelhessen, a bizottság felhívja az érdekelteket, hogy terveztüket, esetleg kész munkájukat küldjék be annak a kijelentésével, hogy a kitűzött egész összegre, vagy annak milyen részére tartanak számot. A megszavazott összeg rendszerint a munkálat befejezése után kapható meg; de ha a munka végrehajtása költséggel jár, részben már a megbízatás alkalmával is. Az így készült munkálat a Magyar Tudományos Akadémia tulajdona; de ez a kiadás jogát a szerzőnek, ha kívánja, esztről-estere át is engedheti. A tervezetek vagy kész munkák ez évi március hó 31-ig a bizottság előadóhoz, dr. *Lengyel Béla* egyetemi tanárhoz küldendő ké, de.

○ **A Magyar Jogászegylet** folyó hó 4-én, szombaton délután 6 órakor az ügyvédi kamara helyisé-

gében (Szemere-utca 10. szám alatt) teljes ülést tart, melynek tárgya dr. Pattantyus Abraham illavai fogházorvos előadása: *A progresszív börtörendszerek egészségügyi hatásairól.* Vendégeket szívesen lát az egylet.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Wallburg Ernő honossága. Wallburg Ernő kiadatásának ügye az igazságügyminiszter döntését várja. Mielőtt azonban a végső fórum ebben az ügyben döntene, a belügyminiszter Wallburg honossága iránt megindította a nyomozást. Arról van ugyanis szó, hogy Wallburg Ernő magyar honosságát elvesztette volna, mert a magyar állampolgárság kötelekéből való elbocsátását ő maga kérte. De ez a kérelem nem történt törvényes formák között s Wallburg Ernő most azt vitatja, hogy ő magyar állampolgár, nem vesztette el magyar állampolgárságát, mert nem volt tíz esztendője távol az országtól. Az eredőves kiállítás tartama alatt Budapesten volt s ennél fogva a törvényben meghatározott tizenötévi távollétét ez a tartózkodása megszakította. A belügyminiszter a honosságra vonatkozó iratokat a budapesti törvényszékhez tette át s Puscariu vizsgálóbíró most azt kutatja, vajjon Wallburg Ernő a kiállítás idején volt-e Budapesten.

§§ Anyai látogatás. Egy ősmert nevű uriaszony tavaly a leányát óhajította meglátogatni az aszói leánynevelő-intézetben. A látogatás maga sem normális viszonyok között történt. Az uriaszony ugyanis másodszer ment férjhez, s az első házasságból született leányt a rokonság helyezte el az említett intézetbe. Meghagyta *Generich* Karolának, a nevelőintézet igazgatónőjének, hogy az anyát ne bocsássa ki a leányhoz. Az igazgatónő be is tartotta ezt az utasítást s meglátogatta az anyánkat, hogy leányát láthassa. Az anya előbb kért, majd türelmetlenkedett, azután kifakadt, s csúnyán megsértette az igazgatónőt. Pör lett a dologból, s a gödöllői járásbírószáza korona pénzbüntetésre ítélte az anyát. A pestvidéki törvényszék is jóváhagyta az ítéletet. Mikor az anya megkapta a jogerős végzést, nyílt levelezőlapot írt Aszódra a direktornak s kijelentette, hogy nagyon sajnálja, hogy nem inzulálta egyuttal. Ujabb panasz lett ebből s a gödöllői járásbírószáza most már kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte az anyát. A pestvidéki törvényszék főlebbviteli tanácsa ma ezt az ítéletet is helybenhagyta.

Nyiltér.

HOLLÓS J.

FINOM URI-FEHÉRNEVEK KÉSZÍTŐJE
BUDAPESTEN

ALAPITVA 1867.

KIZÁRÓLAG DOROTTYA-UTCA 10.

Sz. . . . . mérnök urat — jelenlegi tartózkodása ismeretlen levén — D. család megbízásából ez uton kérem fel, hogy a családi okmányokat hozzám küldeni szíveskedjék.

Dr. Hesslein Henrik

agyvéd

Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 6. szám.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Washington, január 3. Roosevelt elnök ma az évforduló alkalmából fogadta a diplomáciai kart, melynek élén a betegség miatt távollévő Pauncefole angol nagykövet helyett a nagykövet neje jelent meg. Néhány lapnak az az állítása, hogy ez által Holleben német nagykövetet, aki Pauncefole távollétében a diplomáciai kar doyenje volt, mellőzésben részesítették, alaptalan. Holleben csupa udvariaságból nem akarta kollégájának betegségét kihasználni és ragaszkodott ahhoz, hogy lady Pauncefole az angol nagykövetség személyzetével vegye át a vezetést.

Washington, január 3. Hír szerint a német császár épülőben levő jachtjának keresztelőjén Roosevelt elnök leánya fog keresztanyaként szerepelni. Az erre vonatkozó meghívást már átadta neki a német nagykövet.

Egy altábornagy Magyarország ellen.

Bécs, január 3. Az alsóausztriai iparegyesületben ma *Ratsenhoffer* Gusztáv nyugalmazott altábornagy felolvasást tartott Ausztria gazdasági helyzetéről, különös tekintettel Ausztria és Ma-

gyarország viszonyára. Kifejtette, hogy a méltányos és mind a két fél érdekeit kielégítő meg egyezésnek elsősorban az áll útjában, hogy Magyarországon a közvélemény hagyományos ellenszennel viseltetik minden ellen, ami osztrák. Az olyan államnak, amely iparilag olyan, mint az üvegázi növény, figyelembe kell vennie, hogy ez az irányzat nagyon hátrányos a saját iparának fejlődésére, igaz ugyan, hogy az osztrák piacot is érzékenyen károsítja. Magyarországon, sajnos, még ma is azt tartják, hogy csak akkor boldogulnak, ha Ausztriának rosszul megy a dolga. Ettől az irányzattól kell legelőször is szabadulnia Magyarországnak, mert csak akkor lehet remény arra, hogy mind a két fél érdekeire nézve méltányos kiegyezés jöhessen létre.

A portugál trónbeszéd.

Lisszabon, január 3. A coristest tegnap a királyi trónbeszédet nyitotta meg, amely elsősorban utalt a külpolitikával való jó viszonyra, azután az aranyászi emelkedését, valamint a portugál járadékoknak a külföldi tőzsdéken való árfolyamemelkedését emeli ki.

Ito márki Londonban.

London, január 3. Az itt időző Ito márki volt japán miniszterelnök és kísértele tiszteletére a lord-mayor a Mansionshouseban ma diszebedet adott, amelyen a lord-mayor felköszöntötte a japán császárt, kiemelve ennek érdemeit Japán nagyszerű haladása terén. A szónok Ito márki rendkívüli akaraterejét és önzetlen hazaszeretét is dicsőítette. A márki válaszában azt mondotta, hogy a japáni reformok főleg a nemzetnek a császár iránti odaadásának és hazaszeretetének a művei. Ito márki megelégedését fejezte ki a Japán és Anglia között fennálló viszony felett és azt a nézetet juttatta kifejezésre, hogy Japánnak nagy része lesz ama nemzetközi versenyben, amelynek gyújtója a Csendes-Oceán felé tolódik.

Bevádolt pénzügyminiszter.

Belgrád, január 3. Radojkovic képviselőnek Petrovic Vukasin volt szerb pénzügyminiszter állítólagos visszaéléseire vonatkozó interpellációjára Popovic jelenlegi pénzügyminiszter azt válaszolta, hogy Petrovic az államot nagyobb összeggel megkárosította és ennek folytán ellene a legelőször állami törvényszéknél a panaszt már benyújtották.

A délafrikai szabadságharc.

London, január 3. *De Wet* legutolsó győzelméről újabb táviratok érkeztek. Mint hogy a hegy nagyon merdek volt, a boerok mezteláb másztak föl és megölték az őrszemeket, mielőtt jelt adhatnak volna. Két óraker hajnalban a boerok az angol tábornok meglepték és megtámadták. A harc, amely fél óráig tartott, az angolok teljes megsemmisítésével végződött. *Itundle* tábornok halotta a tüzelet és azonnali segélycsapatokat küldött ki, de ezek is csaknem a boerok fogságába kerültek.

Brüsszel, január 3. *Kruger* kezdeményezésére *Shalk-Burger* aloenök még októberben kérést intézett valamennyi boer tábornokhoz, hogy milyen feltétel alatt hajlandók a fegyvert letenni. Most már megérkezett az összes boer tábornokok felelete és valamennyi egyhangulag úgy szól, hogy vagy teljes függöttség követelnek, vagy az utolsó szál emberig fognak harcolni.

London, január 3. Mint a Reuter-ügynökség jelenti Johannesburgból múlt hó 25-éről, *Boha* tábornok, hír szerint, az összes boer parancsnokokhoz intézett körlevelében ezeket arra való utalással hívta fel a harc folytatására, hogy a január elején egybegyűlő angol parlamentnek új eszközöket kell megszavaznia a háború folytatására. Ezt azonban az angol nép nem fogja megengedni, minek következtében majd vissza kell vonni az angol csapatokat Transvaalból.

London, január 3. A hadügyi hivatal egy levelet tesz közzé, melyben lord *Roberts*, a hadserg 16 parancsnoka egy hűggy részéről hozzá intézett kérdésre válaszolva, teljesen alaptalanoknak jelenti ki a külföldi lapokban ama súlyos kihágásokról közölt híreket, melyeket állítólag angol tisztek és katonák követtek volna el boer asszonyok és leányok ellen, különösen a-ok ellen, akik az „*Irene*” nevű menedéktáborban voltak.

London, január 3. A mai tőzsdén az a hír terjedt el, hogy Lord Milner ellen gyilkossági kísérletet követtek el. A gyarmatügyi hivatal kijelenti, hogy erről semmit sem tud.

Kínából.

Peking, január 3. Bár a császárné *Mei* belga hittérítő meggyilkolásának ügyében már három rendeletet bocsátott ki, amelyekben a vétkesek megbüntetése végett egy hivatalnokot nevez ki és a keresztyények iránti jóindulatát hangsúlyozza, ezt egyszerű bizonyítékának veszik a császárné amaz óhajának, hogy a hatalmakat Pekingbe való visszatérésének idején kedvezőben hangolja. Ezt a visszatérést a császárné állandóan nagy bizalmatlansággal nézi. Nem

hiányoznak a jelek arra nézve sem, hogy erős belölyás működik, mely az idegen lakosság közt nyugtalanságot kelet.

Peking, január 3. (Reuter.) Az udvar ma Paotinghba érkezett, ahol a Pekingből ideutazott kínai méltóságok ünnepélyesen fogadták. Az idegen követekkel ma közölték, hogy az udvar kedden érkezik Pekingbe.

A délamerikai forrongás.

New-York, január 3. Az itteni venezuelai konzul Caracasból a következő tegnapi keleti táviratot kapta: *Fernandez* megveretett, *Pietri* fogságban, *Castro* forradalma elnyomva.

London, január 3. A *Times*nak táviratozzák Valparaisóból: Jó forrásból híre jár, hogy a *Portela* követ által személyesen Buenos-Ayresbe vitt jegyzőkönyvet az argentinai kormány elfogadta és hogy a chilei tartalékok behívását elhalasztották.

Himlő-járvány.

Glasgow, január 3. Itt 16 himlő-megbetegedést konstataáltak. A város északi részén egyetlen szállodából 14 beteget vittek el.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, január 3. A hirtelenben tőlénygyár részvényfűtaság 5% osztalékot fog fizetni.

Bécs, január 3. A kereskedelmi miniszter hétfőre hívta egybe az ipartanárs részéről kiküldött forgalmi és tarifa-bizottságot. Ezen az ülésen fog referálni az előadó arról az indítványról, amelyet legutóbb nyújtott be *Kolischer* bizottsági tag s amely a Magyarországgal és amaz államokkal, amelyekkel eddig elé kereskedelmi szerződéses viszony állott tenn, köntendő szerződéses és forgalmi politikai megegyezésről szól.

Bécs, január 3. *Mauthner* lovag, a Hitelintézet igazgatója a legközelebbi napokban Budapestre utazik, de ez az utazás nincs összefüggésben a magyar beruházási kölcsönnel, amely csak e hónap végével lesz aktuális.

Lipőse, január 3. *Exner* igazgató és a *Leipzig* Bank többi igazgatói ellen megindított elővizsgálatot már befejezték. A vádirat család bűkásra szól. A végtérnyálás az első esküdtészi periódusban lesz.

Frankfurt, január 3. A *Frankfurter Zeitung*nak jelentik New-Yorkból tegnapi kelettel: A clevelandi (Ohio) Evered-More szindikátus, amely sok közúti vasutat, telefontvonalat és ipartelepét tart üzemben, fizetési zavarokba jutott. Azonban, úgy látszik, ez nemzetközi értékekre nem lesz kihatással. A szindikátus 125 millió dollárral részese volt annak a takarékpénztárnak, amelynek Evered és More voltak az igazgatói. Ma megkezdődött a takarékpénztárnak a betevők által való ostromlása, de a betevők valamennyien megkapták betéteiket.

Konstantinápoly, január 3. Külföldi hírekkel szemben konstataják, hogy a külön szerződés XI. cikke értelmében ráüsse a nevezett minisztérium pocsóját a török kormány és az Ottomán-bank közi 1901. december 24-én 1.564.000 török font összegű 5 százalékos kölcsön felvétele iránt létrejött megállapodás folytán kibocsátandó címletekre. Mint utjabban kijelentik, a török közadóság három sorozatának egyesítése most komoly és bizalmas eszmecserére tárgyát képezi a *Yildiz-palota*, a nagyvezér és *Rouvier* volt francia miniszter között.

New-York, január 3. Mint Santiagóból jelentik, Chile 3 millió font összegű belső kölcsonst szándékozik kibocsátani 2%-os bondokban.

New-York, január 3. (Terményfűszo.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8.9/16 (8.9/16). Jan.-ra 7.82 (7.97). Aprilisra 7.97 (8.11). New-Orleansban helyben 7.7/8 (8.—). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.80 (8.80). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 10.15 (10.20). Rohe és Brothers 10.25 (10.30). — Tengeri irányzata állandó. Január — (—). Májusra 70.7/8 (70.7/8). — Juliusra 70.7/8 (69.7/8). — Baza irányzata tartott. Píros ószi helyben 89.7/8 (89.7/8). Január — (—). Márciusra 88.7/8 (—). Májusra 87.7/8 (87.7/8). Juliusra 87.— (87.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.— (1.—). — Kávé: fair Rio 7. sz. 7.— (7.—). Jan.-ra 6.65 (6.65). Aprilisra 6.65 (6.90). — Liszt: Spring Wheat clears 2.95 (3.—). — Cukor: 3.1/2 (3.1/2). — Ón: 23.— (23.50). — Réz: 12.1/2 (12.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, jan. 3. (Terményfűszo.) (Zárlat.) Baza irányzata tartott. Január 78.7/8 (78.7/8). Májusra 82.7/8 (82.7/8). — Tengeri irányzata állandó. Jan.-ra 63.7/8 (63.7/8). — Zsír: Január 9.92 (10.—). — Májusra 9.95 (10.—). — Sealonna short clear 9.— (8.95). — Sertésus: január 16.87 (16.85). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Childe Harald.

— Farkas Emil fordítása —

Sötét sarka, széltől hajta
Szomorúan rengesz;
Gyászruhájú, néma szája
Virrasztók sarkája ez.

Nem mozdul a költőhulla,
Arca látszik szabadon, —
Mélybe néz fel. Kék szemével
Csing az égi takaró.

Majd a mélyből sikoly ér föl,
Beteg sellő nyög talán;
Es a hullám szertel hullván,
Fölsír a ladik falán.

Heine.

— **Amnesia.** Londonban egy fiatal leány esetéről beszélnek, aki egy reggel kerékpáron kirándult hazulról és akit este London egy külvárosában csodálatos állapotban találtak: egyáltalában nem emlékezett rá, hogy hol lakott és családjáról sem tudott semmiféle felvilágosítást adni. Egy angol lap (The Globe) ez alkalommal hasonló esetek sorát említi föl. Dr. Forbes Wislow említi egy embert, aki forróláza után nem tudta felismerni az F és P betűket és egy katonát, aki koponyalékielés után nem ismer fel az 5 és 7 számokat. Dr. Abercrombie említet tesz egy asszonyról, akit egy esztendővel ezelőtt kártyázás közben álom lepett meg és amint a következő vasárnap visszanyerte eszméletét, először is azt kérdezte, hogy mi a tromfi, mintha a közben semmi sem történt volna. A frenológus Cowb egy szöveg esetét beszéli el, aki egy reá bízott csoportot részeg állapotban rossz helyre vitt. Mikor aztán kijózanodott, semmikép se tudott arra emlékezni, hogy hova vitte a csoportot; de mikor néhány nap múlva megint lerészegedett, tüstént eszébe jutott a cím. Egy francia pszichológus a részleges amnesia egy különös esetét beszéli el. Egy fiatal asszonyról szól ez, aki szenvedélyesen szerette férjét; első gyermeke születésénél hosszantartó ájulásba esett s felébredéskor az esküvőük óta történetekből semmire sem emlékezett. Borzadva taszította el magától férjét és gyermekét s csak nehezen lehetett rábeszélni, hogy anyai kötelességét teljesítse. Az ilyen betegségek tanulmányozásában irányadó orvos. Forbes Wislow beszéli el azt is, hogy egy nagyműveltségű 30 éves férfi, aki a klasszikusokat tanulmányozta, nehézségekbe esett, mely után teljesen elvesztette emlékezetét. Mikor felgyógyult, mint egy kis gyermeket kellett a körülte lévő tárgyak nevére tanítani; majd megtanult olvasni, sőt latinra is tanították. Jó előmenetelt tett s egy nap a tanóra alatt, kezét

homlokára téve, azt mondta, hogy olyan érzése van, mintha ő már mindezt tudta volna valamikor. S ebben a pillanatban teljes előbbi tudását visszanyerte. A periódusos amnesziának egy esetét közölte 1877-ben dr. Azam, melyben egy fiatal hiszterikus asszony szenvedett, s ez alatt pszichológiai csodálatos két-tós életet élt. Rendes állapotában komoly, előkelő asszony volt. Gyakran hiszterikus álomba esett, s abból mint élénk, fantasztikus nő ébredt föl. Ebben a második fajta állapotában rendes életének minden eseményére emlékezett, ellenben rendes állapotában semmitsem tudott arról, amit másik, beteg állapotában csinált. Végül a második fajta élete kerekedett fölül, úgy hogy az egykor komoly és tisztelgató hölgy elvetemült, mindenkitől került nővé lett.

— **A buvár bosszúja.** Feltűnést keltő találmány híre járta be néhány hét előtt London tudós köreiből. Egy kémikus oly savat készített, melynek segítségével a tenger vízében földoldott aranyat könnyű szerrel ki lehet választani. Tudvalevő dolog ugyanis, hogy az óceánok víze nagymennyiségű aranyat is tartalmaz, még pedig oly mennyiségben, amennyi nem terem egy bányában sem. A találmány híre nyomban megalakult tehát egy óriási tőke-szindikátus, amely huszonegyezer öntöt kintál a földalónak titkáért, ha kísérleti beváltak és jókora részt a nyerendő milliókból is. Brighton tengerpartján történtek a hivatalos kísérletek a vállalkozók s a földalón jelenlétében. Egyszerű volt az egész eljárás: egy négyzetes acélelemez bekenek a titkos folyadékkal, aztán lebecsülték a mély tengerfenékre. A kísérlet lényesen bevált: ötször becsútották le a fenékre s mindannyiszor meglett a lemez a drága, fényes porral. Valódi arány volt; első minőségű szinarany. Diadalmasorban uszott a vállalkozók csapata s még azon melegében meg is ünnepezték azt az elegáns Cariton-szállóban, hűsölegesen lefektetve a zseniális kémikusnak a maga fontját. Néhány nap múlva azonban különös dolog történt a Charring Cross pályaudvaron, a Dover felé induló vonat egyik fülkéjében. Egy elegáns urra, aki gyanútlanul várta a vonat elindulását, ököllal támadt rá egy torzonborz alak.

— Megcsiptelek, gazember! — kiáltotta a rongyos ember. — El akartál ilanni? De nem engedlek ám! Ki innen!...

Nagy jelenet támadt s az elősiető rendőr bekiérette mindkettőt az őrszobába, ahol rögtön megkezdődött a kihallgatás. Az elegáns urat Davisnek hívták s a torzonborz alaknak Webster volt a neve; az előbbi kémikusnak vallotta magát, az utóbbiról pedig kislult, hogy buvár.

— Ezer fonttal tartozik nekem ez az ur! kiáltotta igazgatótanács. Ezer fonttal s most meg akart szökni. Tetszik tudni én hintettem aranyport egy le-

mezőre a tenger fenekén, s ezért ígérte nekem a pénzt. Ezért!... És most meg akart szökni. Igazságot kérek!

... A tenger kínosát értékesítő részvénytársaság egy órával később megszűnt s azóta senki sem meri többé megdézsmálni az oceánt.

— **Hipnotikus szuggesztió a szinpadon.** Columbia egyetemének egyik tanára, Quackenbush a következő adattal illusztrálta a hipnotikus szuggesztió óriási hatását:

— Egy kétségbeesett színházigazgató jött hozzám s társaságának primadonnáját bemutatta, orvosi segítségemet kérte. Elmondta, hogy a fiatal színésznő rendkívüli tehetség, ezeitől igen szép sikerei voltak s ezek ellenére lámpaláza nemhogy alábbhagyna, de sőt egyre növekedett fölben van. Jelenleg éppen — mondja tovább a színházdirektor — egy új darabot tanulunk be s a kisasszonynak a szereplésétől függ az egész darabnak a sikere. A kisasszonyt pedig minden komoly ok nélkül az az aggodalom szállotta meg, hogy nem lesz képes diadalra juttatni szerepét s ez esetben bukás éri majd a szindarabot. — En megvizsgáltam azonnal a színésznőt s szuggesztiót íránt rendkívül fogékony médiúmot ismertem föl benne. A legtermészetesebb gyógymód gyanánt a hipnózis kínálkozott. Hipnotizáltam a lámpaláz betegét és beleszuggesztáltam azt az erős meggyőződést, hogy szerepének nagy sikere lesz és ráparancsoltam, hogy e sikerben kétkedni ne merjen. Néhány nap múlva, a darab első előadásának napján megisméltetem a hipnotizálást és fölfrissítettem a szuggesztió révén hatalmamba került akaraterejét. Este magam is elmentem az előadásra és örömmel győzöttem meg a szuggesztio megbízhatóságáról és az akarat-transzjúzió csodás erejéről. A színésznő se a szinpadon se a színiaral mögött nem érezte a lámpaláznak nyomát sem és szerepében óriási diadalt aratott.

Az amerikai tanár ezt az esetet az egyetem pszichológiai tanszékén mesélte el s az által tudományosan igazolta Trilby romantikus históriáját — Amerikában. Szabad azonban ebben binni másutt is.

— **Rejtélyes állomlás.** Reális alapon nyugvó történetet beszél el egy newyorki újság. Hiteles teszi az esetet egyrészt az angol nemzeti bank hivatalos irata, másrészt egy nagy amerikai kapacitásnak, James H. Hyslop tanárnak az állásfoglalása. A történet lényege ez: Mac Caffrey órka negyvenéves földműves, aki a New York államban Kanada határán élt napjait. Ez az egyszerű és a legtisztább hírnévnek örvendő parasztember néhány hét előtt azt álmodta, hogy a rég lezajlott multnak, annak az időnek egy alakja jelent meg előtte, mikor az Egyesült-Államok Angliának uralma alatt állottak. A gyarmaton elhelyeztet-

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(127)

Mondhatom nektek és az én tapasztalataimban megbizhattok, hogy a védelemnél rövidebb ideig tartana, minél több katona szorulna ide, mert az éhség hamarabb legyőzne bennünket, mint az ellenség. Chmielnickij pedig inkább tör a herceg ellen, mint a tivárosok ellen. Ha tehát meghallja, hogy a herceg már nincs itt, hanem új sereget szervez és azzal közeledik, könnyebben fog nektek engedni és szívesen megkezd az alkudozásokat. Ma elégtelentek vagytok, én pedig mondhatom nektek, hogy a herceg, mikor a város elhagyta és Chmielnickijvel a város falain kívül ütközik meg, titeket és gyermekeiteket nagy szerencsétlenségűl óv meg. Tartásotk magatokat, védekezzetek, tartásotk fel az ellenséget egy időre és nemcsak a várost mentitek meg, de örökemlékü szolgálatot tesztek a köztársaságnak is, mivel a herceg ezalatt az erőt növelheti és az erődet megerősítheti, felrizza a köztársaságot a lázalmából s aztán a ti segítségetkire siet. Ő megtalálta az egyedül célra vezető utat, mert ha a hadsereggel együtt itt az éhhalál áldoztatul esnék, akkor aztán már senki sem bírná felartatni az ellenséget. Ellentállás nélkül mennének Krakó és Varsó alá, előzönlének az egész országot. A helyett tehát, hogy morogtok, siessetek a bástyákra és védjétek magatokat, a gyermekeiteket, a várost és a köztársaságot.

— A bástyákra! a bástyákra! hangzott mindentű.

Grosswayer, aki erélyes és bátor ember volt, így szólt:

— Elhatározástoknak, polgártársaim, örülök. Tudjátok, hogy a herceg távoása előtt minden előkészületet megtett a védelemre. Mindenki ismeri a teendőjét; megtörtént már minden lehető. A védelem az én kezemben van és én védem magam mindhalálig.

Uj reménység töltötte el a szíveket s Cichoocki ezt észrevéve, így szólt:

— Ő fenségé azt a hírt küldi néktek, hogy az ellenség közeleg. Skrzetuski ezredes csapatával rajta ütött egy tatár hordán s a körülbelül kétezer emberből álló bandát szétverte. A foglyok azt mondták, hogy nagy hadsereg jön utánunk.

E hírek nagy volt a hatása. Halálos csönd állt be és minden szív erősebben dobogott.

— A bástyákra! szóló Grosswayer.

— A bástyákra, a bástyákra! ismételték a tisztok és polgárok.

E pillanatban az ablakok alatt nagy zsvaj zúgott föl, ezerek hangja vegyült egybe, mint a tenger hullámainak a morgása és mielőtt a tanácskozónak idejűk lett volna a kérdezősködéésre, felhangzott a kiáltás:

— Tűzfény piroslik az égen! Tűzfény piroslik az égen!

— És az ige testté lön, — mondá Grosswayer. — A bástyákra!

A terem egyszerre kiürült. Nemsokára az ágyuk dörögtek a város falain, hirdetve a Jakosságnak és a környéknek, hogy az ellenség közeledik.

Az égboltozat kelet felé az egész látóhatáron vérvörös lett már. Mintha tüztenger hullámai közeledtek volna a városhoz.

A herceg ezalatt Samoschhoz vonult és a tatártábor szétverte, amint azt Cichoocki már elbeszélte, a várost megerősítette és rövid idő alatt ugyiszlán bevehetettenné tette. Skrzetuski Longinussal és a zászlónj egy részével a várban maradt Weyhernél, a walecki starostánál a herceg pedig tovább vonult Varsó felé, hogy az országyűléstől új hadsereg szervezését kérje és egy-

szersmind a királyválasztáson is résztvegyen. Wisniovieckinek és az egész köztársaságnak a sorsa függött ettől a választástól, mert ha Károly herceget választják meg, a háborupárt kerül s hatalomra, a herceget bízzák meg a lövezerrel és így élethalál-hare fog folyni Chmielnickijellen. Kázmér herceg, habár a személyes bátorságáról híres hadvezér volt, Ossolinski kancellár politikájának a híve, szívesen egyezkedett volna a kozákokkal és tett is volna nekik nagy engedményeket. A két testvér nem fukarkodott az ígéretekkel és egyforma buzgalommal iparkodtak pártjuk erőbítésére, ezért a választás eredménye sejtethető sem volt. A kancellár hívei félték, hogy Wisnioviecki folyton növekvő hadi hírnevével és a nemesség közötti népszerűségével megszerzi a szavazattöbbséget Károly herceg részére. A herceg fel is akarta használni minden befolyását a jelöltje érdekében. Ezért mikor látta, hogy Samosch köllőleg megerősített, Varsóba sietett. Lemberget is köllőleg megvédelmzettnek tartotta, mert Chmielnickij nem fog sok időt tölthetni e város ostromával, hiszen a sokkal erősebb Samosch bevétele állt meg előtte, és ez volt az ut a köztársaság szívébe. E gondolatok felderítették a herceget és új bizalmat csepegtettek a haza sorsán aggódo szívébe. Ő természetesen azt remélte, hogy ha Kázmér herceg választatik is meg, a háboru elkerülhetetlen és hogy e borzasztó forradalom vértengerbe fog fulladni. Azt is remélte, hogy a köztársaság új hadsereget fog felszerelni, mert a kiegyezést is csak erős hadsereggel lehet megkötni.

Ilyen gondolatokba merülve lovságot a herceg egy pár ezred kíséretében. Sziobla és Wolodijowski az oldalai mellett voltak. Az előbbi százszor is megesküdt, hogy keresztülvisszi a Károly herceg megválasztását, mert ő ért a nemes testvéreinek a nyelvében és nagyon tud velők bánni. Az utóbbi a herceg kíséretét vezette.

Sieniében, Minsk mellett, a herceget váratlan és kellemes meglepetés fogadta. Grizeldis

Aprilisi buza 1902.	9.—	pénz 9 01 áru
Aprilisi rozs 1902.	7.46	" 7.47 "
Aprilisi zab 1902.	7.51	" 7.53 "
Májusi tengeri 1902.	5.46	" 5.47 "
Augusztusi repce 1902.	11.85	" 11.95 "

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisa 1902.	8.99—	9.—
Aprilisi rozs 1902.	7.46—	7.47
Aprilisi zab 1902.	7.54—	7.55
Májusi tengeri 1902.	5.43—	5.44
Augusztusi repce 1902.	11.85—	11.95

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsde, bécsi fedezésekre, kedvezőbb hangulatot tanusított. Délben az irányzat ingadozó volt, zárlat felé azonban jobb vételkedv mutatkozott. Déli vasut és Rimamurányi részvények magasabb áron jöttek forgalomba.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 630.75—633.— Magyar hitelrészvény 654.25—655.— Rimamurányi részvény 476.—476.—. Államvasuti részvény 652.50.—655.—. Déli vasút 79.—81.—. Koronajáradék 94.30—94.45 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 94.40—94.45. Magyar Hitelrészvény 655.50—657.25. Osztrák hitelrészvény 632.—634.25. Rimamurányi részvény 475.—. Közüti vasuti részvény 599.—599.50. Városi villamosvasuti részvény 292.—293.—. Déli vasut részvény 81.—82.—. Államvasuti részvény 653.50—655.50 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 635.—. Magyar hitelrészvény 658.—. Leszámitolóbank 423.—. Rimamurányi vasút részvény 478.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 655.—. Közüti vasut 598.—. Városi villamos vasut 291.— korona.

A budapesti terménýtőzsde.

A terménýtőzsdében a szezonzeri hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terménýtőzsdéi árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 43.—50.— korona, vörös aprószemű 41.—45.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánsági — korona, középszemű 46.—48.— korona, nagyszemű 50.—54.— korona. Disznózsír: budapesti 54.—54.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légheszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 43.—43.50. korona, 3 darabos 45.50—46.— korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50—15.— korona 120 darabos — korona, 100 darabos 15.75—16.— korona, 85 darabos 18.50—19.— korona, azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.75—16.— korona, 85 darabos 17.25—17.50 korona. Szilva: slaviániai — korona, szerbiai 17.25—17.50 korona, azonnal való szállítással.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, január 3. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) New-York csekély javulást jelentett. A forgalom kezdetekor túlnyomó volt az eladási kedv s erre az irányzat ismét gyöngült. Az árfolyamok hanyatlottak, csak buza javult valamivel, de árfolyama a tegnapihoz képest mégis 5 fillérrel hátrányban maradt, roz 5, zab 4—5, tengeri 3—4 filléres eset. Buza tavaszra 9.23—9.16—9.18, rozs tavaszra 7.71—7.70, zab tavaszra 7.78—7.77, tengeri 5.77—5.74 korona.

Zárlatkor: Buza tavaszra 9.20—9.19, rozs tavaszra 7.73, zab tavaszra 7.78 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén kedvező volt az irányzat, a forgalom élénk, az üzletkedő jó.

A déli tőzsdén szilárd volt az irányzat.

Zárlatkor tartott a szilárd irányzat.

Bécs, január 3. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjárdék 118.70. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 147.70. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.70. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.50. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasút részvény 473.50. Magyar koronajárdék 94.40. 4%-os Magyar földterem. kötvény 92.85. Magyar hitelbank részvény 860.—. Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 177.75. Kassa-oderbergi vasuti részvény 354.50. Magyar keres. bank —. Magyar cukoripar —. Bécs, január 3. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os papírjárdék 99.20. 4%-os osztr. aranyjárdék 118.80. 1890-os sorsjegye 142.—. Osztrák hitelsorsjegye 405.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegye 444.—. Osztrák-magyar bank 1590. Déli vasut 80.50. Dunagőzhajzási részvény 820.—. Dohányrészvény 287.—. Csehszár és királyi arany 11.30. Német bankváltók 117.17. 4 2/3%-os ezüst járdék 89.15. Osztrák koronajárdék 95.95. 1864-iki sorsjegye 216.—. Osztrák hitelintézet részvény 638.—. Unionbank 548.—. Osztrák Länderbank 417.—. Osztrák-magyar államvasut 655.—. Elbavölgyi vasut 454.—. Alpezi bányarészvény 402.50. 20 frank, arany 19.04. Londoni váltó 239.10 Bécsi Tramway Litt B. 279.—. Bécsi. Tramway Litt A. 284.—. Lipót köcsi 370.—. Az irányzat szilárd.

Bécs, január 3. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 635.75. Magyar hitelrészvény 660.—. Angol-Osztrák bank 261.50. Bécsi bankjegyet 444.50. Union bank 546.—. Länderbank 419.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 656.—. Déli vasut 80.50. Elbavölgyi vasut 454.—. Eszaki vasut részvény 443.—.

Dohányrészvény 288.—. Rimamurányi vasut 474.—. Alpezi bányarészvény 402.50. Májusi járdék 99.20 Magyar korona járdék 94.40. Török sorsjegyek 101.75. Német birodalmi márka 117.25.—. Napoleon d'or 19.04.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, január 3. (Tőzsdéi tudósítás.) A nyugati tőzsdéről, nevezetesen New-Yorkból és Bécsből érkezett kedvező hangulatjelentésekre a forgalom szilárdan indult. Bankok magasabban indultak és később ismét emelkedtek, állampapírok közül olaszok Párisra előnyben részesültek; kohóüzemvények élénkek, hazai értékek magasabban. A második órában az üzleti tevékenység mérsékelt ingadozóskor között megbéjűt. Az iparértékek élénkek lettek, Schuckert-részvény igen szilárdak. Magánleszámitolási kamatláb 2 1/2%.

Berlin, január 3. (Zárlati.) 4 2/3%-os papírjárdék —. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.50. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 95.40. Osztrák-magyar államvasut 140.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltó 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 103.25. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandit 182.75. Általános vállalomossági Edison 181.50. Gelsenkirchen 165.25. Laura-kohó 187.50. 4 2/3%-os ezüstjárdék —. 4%-os magyar aranyjárdék 100.25. Osztrák hitelrészvény 199.90. Déli vasut 20.50. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegye 216.15. 4%-os új orosz kölcsön 96.10. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 100.80. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 164.50. Harpeni 158.75. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 3. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyjárdék 100.25. Magyar koronajárdék 95.40. Osztrák hitelrészvény 200.40. Osztrák-magyar államvasut 140.50. Déli vasut 20.60. Eszaki vasut 216.15. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegye középmez —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegye —. (Ultimo) Lombard —.

Páris, január 3. (Zárlati.) Osztrák-magyar államvasut 712.—. 4%-os osztrák aranyjárdék 102.40. Osztrák Länderbank —. 3%-os francia járdék 100.42. Ottomanbank 539.—. 3 1/2%-os francia járdék 101.85. Alpezi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar aranyjárdék 103.—. Párisi bankrészvény 995.—. Olasz járdék 101.95. Francia tőzszth. járdék —. Osztrák földhitelintézet részvény 1245. Török dohányrészvény 314.—. Az irányzat tartott.

Frankfurt, január 3. (Zárlati.) 4 2/3%-os papírjárdék —. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.46. Magyar koronajárdék 95.60. Osztrák-magyar bank 114.50. Déli vasut 20.75. Elbavölgyi vasut 113.—. Londoni váltó 203.95. Bécsi bankjegyet 112.50. Villamos részvény 119.50. 3%-os magyar aranykölcsön 84.20. 4 2/3%-os ezüstjárdék 99.50. 4%-os magyar aranyjárdék 100.15. Osztrák hitelrészvény 199.80. Osztrák-magyar államvasut 140.60. Eszaki vasut 209.90. Bécsi váltó 85.25. Párisi váltó 81.33. Unio bank —. Alpezi bányarészvény 200.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 3. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 200.90. Német bank —. Disconto 183.—. Berlini kereskedelmi bank 163.50. Gelsenkircheni 100.60. Harpeni 160.40. Laura-kohó 188.25. Olasz járdék —. Szilárd.

Hamburg, január 3. (Zárlati.) 4 2/3%-os ezüstjárdék 99.15. 1890. sorsjegye 141.25. Déli vasut 20.75. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.80. Osztrák hitelrészvény 200.25. Osztrák-magyar államvasut 140.25. Olasz járdék 100.75. 4%-os Magyar aranyjárdék 100.30. Az irányzat szilárd.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 3. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések dr. I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 94—95 — fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 — fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 88—90 fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 82—84 fillérig.

Sertésleltérszám 1902. január 1. napján volt készlet 26.678 darab. — 1902. január 2. napján lehajtatott 856 darab. 1902. január 2. napján elszállított 840 darab. 1902. január 3. napjára maradt készletben 26.691 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 3. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Zeigmond József okleveles tanítót a dobóhíti állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Zsigmond Gáspár okleveles tanítót a vármezei állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Agoston Eugénia okl. tanítónőt a huszti állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Mattioni Jánosné a szegvárói állami kisdudorodóház óvónővé, a kassai itélőtábla elnöke Karczegi Lajos végzett joghallgatót a kassai kir. itélőtábla kerületében ideiglenes minőségben díjas joggyakornokká; a temesvári kir. itélőtábla elnöke Dörner Hugó abunári lakos végzet joghallgatót a temesvári kir. itélőtábla kerületében díjas joggyakornokká; a pozsonyi kir. itélőtábla elnöke Oláh István jogszorgatót ezen itélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká; a nyíregyházi pénzügyigazgatóság Baum Miklós nagy-kállói lakost a nagy-kállói kir. adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká; a budapesti kir. törvényszék elnöke Vass József budapesti VII. ker. kir. járásbírói napidíjas szolgát a vezetőeleme alatt álló kir. törvényszékhez III-ad osztályú hivataloszólgá; a nagyvárdi kir. törvényszék elnöke Végh János nagyvárdi-városi nyomozó és nagyvárdi kir. törvényszékhez III-ad osztályú hivataloszólgá; a kishartai m. kir. közveti intézet igazgatója Molnár Kálmán budapesti lakost ideig. minőségben III-ad osztályú felügyelővé nevezte ki. **Ügyvédi kamarák.** A budapesti ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. Háromy Béla (I. VII. Varseny-utca 10.

sz.), dr. Platthy György (I. IV. Reáltanoda-utca 19. sz.) és dr. Szilasi Zsigmond (I. V. Kálmán-utca 7. sz.) ügyvédek a kamara lajstromába folytatódni lettek. — Sebők Béla budapesti ügyvéd elhalálozása és dr. Horváth Ádám budapesti ügyvéd Nagy-Igmándra elköltözése következtében, fenti lajstromból kitöröltek; Sebők Béla ügyvédi irodája részére gondnokul dr. Köbler Ferenc budapesti ügyvéd nevezett ki, Horváth Ádám pedig ügyvédi iratát dr. Zaka Ignác Imre budapesti ügyvédnek adta át. — Molnár Árpád budapesti ügyvéd az ügyvédség gyakorlatától lefüggesztett. Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. Viád Aurél ügyvéd székhelyét Dévára Szászvárosra tette át. A balassa-gyarmati ügyvédi kamara dr. Feleji Jenő ügyvédet, Balassa-Gyarmat lakhelelyel, ügyvédi lajstromába folytatgat felvette. A debreczeni ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Fekete Sándor h.-szobos-lói ügyvédet az ügyvédségről történt lemondása következtében a névjegyzékből törölte. A miskolci ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy ifj. Badányi Gyula rozsonyi ügyvéd elmebetegsége következtében, a nevezetnek ügyvédi iratai és értékei őrzésére s a halaszthatatlan teendőök ellátására gondnokul Szontagh Aladár rozsonyi ügyvéd rendelettet ki. **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Boer Eusébia választott állami elemi iskolai tanítónőt a gyergyóárhelyi állami elemi iskolához, jelen minőségében áthelyezte.

Nevelőintézet. Weisz Ignác magyar királyi postatakarékpénztári díjnok budapesti lakos Vajdára, Spitzer Antal budapesti lakos saját, valamint kiskoru gyermekei László és Ilbolya Szigetire, Klein László királyi mérnök pécsi lakos Benedekre, kiskoru Kohn Győző orosházi lakos Csehre, Grosz I. Lipót zsitói lakos Nagyra, kiskoru Klein Ferenc nagy-szalontai lakos Kertészre, kiskoru Kohn Olga, Samu, Károly, Ernő és Jenő kesztelyi lakosok Kertészre, Korodi István budapesti lakos Farkasra, kiskoru Venczel Sándor budapesti lakos Darvasra magyarosították vezetékeiket belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázat. A központi díj- és illeték-kiszabási hivatalnál kezelő-gyornokai állásra január 28-ig. A kismartoni és dárdai járásbírószágnál irnok állásra nyolc hét alatt. A bethleni adóhivatalnál hivataloszólgai állásra négy hét alatt. A verseczi adóhivatalnál adószói, a pestvidéki törvényszéknél aljegyzői állásra két hét alatt.

Napirend.

Napló: Szombat, január 4. Római katolikus: Titus pk. — Protestáns: Titus, Bella. — Görög-orsz.: (december 22. 1901.) Anasztázia. — Zsidó: Teבת 25. Sabbath. Schemoth. — Nap két: 7 óra 33 percek. — Nyugész: 4 óra 5 percek. — Hold két: éjjeli 2 óra 28 percek. — Nyugész: délelőtti 12 óra — percek.

A miniszterek nem fogadják. **Nemzeti Múzeum.** Képtár, nyitva délelőtti 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépőj mellett tekintethetők meg.

Országos Képtár és metszetkiállítás az Akadémia-ban zárva. **Iparművészeti múzeum** délelőtti 9 órától d. u. 1-ig. **Teknőipari iparmúzeum** zárva.

Mesegazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtti 9-órtól 1 óráig.

Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtti 10—11 óráig. Belépőj 1 korona.

Téli tárlat a Városligeti Múzeumban délelőtti 9 órától délután 4 óráig. Belépőj egy korona.

Nemzeti Szalon állandó kiállítása délelőtti 9 órától este 8-ig. Belépőj 50 fillér.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtti 9 órától 1 óráig. **Akadémiai könyvtár** nyitva délután 3 órától 7 óráig. **Egyetemi könyvtár** nyitva délelőtti 9 órától 12 óráig. **Állatkerti a Városligetben** nyitva egész nap. Belépőj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtti 9-órtól délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzleteltetés arisztokraták is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva; délelőtti 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzleteltetésége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, január 3.

A légnomás eloszlása bonyolult volt. Depresszió vannak északnyugaton, az Ocean felett és a Keleti tengeren, a magas légnomás pedig a bicsayai öböl felel közeledek Európa felé.

Európában az idő enyhe és túlnyomó részben esős volt. Nálunk az idő enyhe maradt, gyenge éjjeli fagyok elvége csupán a hegyes vidékeken fordultak elő; eső az ország délnyugati részeinek kivételével sok helyütt esett.

Küldés. Váltakozó, enyhe idő várható, helyenkint esővel.

Vizállás.

	Jan. Jan. 3.	Jan. Jan. 2.		Jan. Jan. 3.	Jan. Jan. 2.
	méter	méter		méter	méter
Ina	Schärding — 0.44 0.44		Tisza	M-Szigot — 0.65 0.62	
Duna	Pannau — 1.76 2.19			Telcsk — 0.48 0.40	
	Lina — 0.05 0.74			V-Namény — 2.16 1.82	
	Bécs — 0.02 0.99			Tolaj — 0.49 4.77	
	Pozsony — 1.18 1.22			Tisza-Füred — 5.64 6.04	
	Komárom — 2.08 2.08			Szolnok — 6.24 6.27	
	Budapest — 1.27 1.78			Chengrad — 4.80 4.87	
	Paks — 1.45 1.29			Szeged — 4.76 4.62	
	Mohács — 2.01 3.54			Török-Bécs — 3.42 3.47	
	Gombos — 5.59 3.29			Titell — 8.59 5.74	
	Ujvárad — 4.44 3.05			Bartha — 0.28 0.22	
	Pancsova — 3.82 3.91			Popolya — 0.83 0.80	
	Orosva — 3.82 3.91			Bodrog — Zemplén — 5.79 5.54	
	Magyarfalva — 1.78 1.76			Sajó — Zsolca — 2.23 2.10	
	Zolna — 6.02 0.92			Hernád — 0.54 0.61	
	Vág — 0.74 0.84			Berettyó — 0. — 0.01	
	Szered — 0.04 0.14			B-Ujfalva — 0.09 0.12	
	Sz-Gotthárd — 0.34 0.14			Causa — 0.58 0.00	
	Szárvas — 0.02 0.35			N-Várad — 0.98 0.63	
	Grár — 2.10 2.48			Bélnyes — 0.80 0.50	
	Pettau — 1.05 0.30			Tenke — 0.12 0.10	
	Zákány — 0.12 0.64			Gurános — 0.49 0.40	
	Bárcs — 0.65 0.92			Soborján — 0.18 0.14	
	Opár — 1.95 2.21			Bákó — 0.88 1.88	
	M-N-Szerdah. — 0.60 0.50			Gyoma — 0.62 0.82	
	Zágráb — 1.53 1.46			Gy-Fehérvár — 2.54 2.18	
	Eszék — 0.25 2.75			Branjskó — 0.74 0.60	
	Mitrovica — 0.85 0.83			Sorban — 0.62 0.62	
	Décs — 0.03 0.48			Arad — 0.59 0.60	
	Szatmár — 1.20 1.12			Makó — 0.62 0.52	
	N-Ménfőny. — 0.49 0.48			K-Rostely — 0.64 0.62	
	Loborva — 0.27 0.27			Kiszé — 0.88 0.84	
	Ugr — 0.44 0.40			Temesvár — 0.35 0.35	
				Becskerek — 0.80 0.80	

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1902. január hó 4-én.
Wyns Charliotte vendégfelléptével.

Carmen.

Opera 4 felv. Zenéjét szerette Bizet, Szövegét írták Meilhac és Halévy L. Fordította Ábrányi Emil.

Személyek:

Don José	Burrian	Lilás Pastia	Gonda
Escamillo	Takács	Carmen	Wyns Ch.
Dancœur	Váradi	Micaela	Kann M.
Remondado	Kiss	Frasquita	Berts M.
Zuniga	Kornai	Mercedes	Payer M.
Morales	Mihályi		

Kezdete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. január hó 4-én.

A szerencse.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta Capus Alfréd. Fordit. Bálint Dezső.

Személyek:

Julien Erárd	Császár	Josephine	Ligeti
Tourneur	Zilahi	Geneviève	Molnár R.
Chautereau	Gabányi	Clémence	Mészáros
Sigismond	Horváth	Rosalie	Tuboly
Lebrancard	Dezső	Justine	Mardóthy
Poussier	Náday	Simone	Vizvári M.
Charlotte	Lánczy	Louise	

Kezdete 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. január hó 4-én.

Csepürágók.

Nagy operett 3 felvonásban, 4 képpben. Irta Maurice Ordonneau, Fordították Bálint Dezső és Makai Emil.

Zenéjét szerette Louis Gagne.

Személyek:

Malicorne	Mátrai	Langao	Farkas
Adelaide	Almási	Valangoujon	Boross
Susanne	Lodofsky	Valangoujoné	Dóry
Boisfleuri	Palásthy	Etiquettes	Szilágyi
Pingouin	Gáthy K.	Freddy	Tomsányi
Marion	Margó	Rigobin	Delli

Kezdete 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedés és Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. január hó 4-én.

Rontó Pál.

Regényes életkép 4 szakaszban, énekkel és táncsal. Irta Follinus Aurél. Zenéjét részben írta, részben összerendezte: Kun László.

Személyek:

Rontó Dávid	Rónaszéki	Bertuska	Varga A.
Judith	Rostagni	Huszárkaplár	Hegedűs
Pali	Góth	Hadik András	Kazaliczky
Muhi Jónás	Mátrai	Erzsébet	Halász Il.
Antal	Tapolczai	Gvadányi	Péchy
Tótasszony	Nikó L.	Benyovszky	Fenyvesi

Kezdete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. január hó 4-én.

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irta dr. Béli Izor. Zenéjét szerette Fejér Jenő.

Személyek:

II. Katalin	Zilahiné	Mária	Rózsa
Gur. Gurackij	Szirmai	Olga	Nyári
Br. Horan Iván	Szabó	Télemaque	Németh
Trojkov Fedor	Tollagi	Duplessis	Küry
Alokszej	Nagy	Anica	Bojár
Sunderland	Ujvári	Gregor	Kiss M.
Dacskov	Havasi	Tiszt	Szerdahelyi

Kezdete 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. január hó 4-én.

A hadsereg.

Kezdete 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. január hó 4-én.

Széchy Mária.

Történeti vigjáték 3 felvonásban. Irta Dóczy L.

Személyek:

Széchy Mária	Jászai	Báró Listius	Hetényi
Széchy Kata	Szacsavayné	Wesselényi	Páll
Széchy Éva	Nagy I.	István	Mihályi
Hésházy	Szacsavay	Gombkötő	Abonyi

Kezdete 7 óraker.

Folies Moderne

Kerepesi-ut 63. szám.

Szenzációs

uj műsor.

Két pompás új bohózat.
Vasárnap délután mérsékelt helyáru előadás családi műsorral.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
d. u. Vasárnap este	—	A nagymama	Ocskay brigádéros	Milliók a hó alatt	A gésák
	Sába királynője	Karácsonyi álom	Rontó Pál	Kurucfurfang	A vesztászüzet

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Csung-Ling-Soo

a litokteljes kínai.

Morcaschani

excentrikus

Lés Serenadas

a napolyi öbölben.

La Morena

spanyol táncosnő.

Zimmermann

zeneszerzők utánzója.

Tarka Színpad. Az angyalvadászok.

Vasárnap, január 5-én és hétfő január 6-án:

Délutáni családi előadás

Chung-Ling-Soo és

Az angyalvadászok felléptével.

Szombat, január 11-én:

Előkelő ájárós bál

Ziehrer C. M. közreműködésével.

A télikerben reggel 6 óráig Vörös Elek hangversenyez.

Petánovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A télikerben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról

kitünő zenekara játszik.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Everhart

a Karika király.

La belle Maccarena

Miss Hall's és Latour Irén

Klein család,

Apró színpad stb.

Mérsékelt áru jegyek kaphatók a következő dohánytűzsdékben:

Andrássy-ut 38. Teréz-körút 6. Király-utca 72. Erzsébet-körút 51. (fűfűz-palota) és az Andrássy-ut-i fűzűzsdében.

Vasárnap és hétfőn két-két előadás.

„Reuma-szész”

orvosi tekintélyek által kit. ell. külszer. Bámulatos gyors és biztos hatás, a test bármilyen fájdalmát, u. m. reuma, cserz, lechia, köszvény, szaggyáda, szarás, nyílás stb. ellen. Fog-és fejfájást 3 perc alatt megszüntet. 1 üveg ára 1 korona, erősebb üveg ára 2 korona 40 fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszerésznél, ugr. szűzén a kórház.

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely.
Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszerésznél a „Nador”-hoz.

Megjelent:

nemzetközi választott bíróságok

multja, jelene

és jövője.

Irta: Dr. FERENCZY ÁRPÁD.
Előszóval ellátta Gróf APPONYI ALBERT.
Franklin Társulat 1902.

Ára 3 korona.
MEGRENDELHETŐ A
„Budapesti Napló”
kiadóhivatalában.

A „KIS LAP”

mely a 7-12 éves gyermekeknek legkedveltebb képes újsága, harmincegyedik évfolyamával lép immár olvasói elé.

Szerkesztik: Forgó bácsi és Roboz Andor.

hetenként a lehető legváltozatosabb tartalommal jelenik meg.

„KIS LAP” kiváló írók tollából megjelent közleményei a legkülönbözőbb tárgykörből merítvék. Hosszabb és rövidebb elbeszélései, esengő-bongó versei a hazai és emberszeretet és a kitartó, becsületes munkásság elveit plántálják a gyermek lelkébe.

„KIS LAP” komoly és vidám hangvételű elbeszélésekkel kívül közlő uterásokat, meséket és bangulatos rajzokkal hirdeti a természet cseregy szépségét.

„KIS LAP” nagy súlyt helyez a gyermekek etnikai nevelésére; a nagy emberek életét vagy életük egy-egy jellemző szakaszát adomaszóró apró közleményekben ismerteti.

„KIS LAP” a kézi ügyesség fejlesztésére is szerető gondot fordít; magyarszavakkal kísért rajzokban tanítja meg fiatal közönségét arra, hogy mint készítheti el ugyazólván semmielőtt, kis papír- vagy fadarabkákból önmagá a játékaikat és mint mulattatnija környezetét büvészet-szerű tudományosan alaponyugró mutatóanyagokkal.

„KIS LAP” mindezek mellett közlő különféle rejtvényeket, találs meséket és a megfektők közötti könyvtalmakat sorol ki.

„KIS LAP” időről-időre közlő pályázatokat hirdet, hogy a gyermekek elméjét munkára serkentse és a szép stílus iránti érdekeiket már ezen a fokon fejlessze.

„KIS LAP” rajzai és képei a művészi nevelés leghatékosabb előmozdítói: könyvedek, a gyermek képzeletéhez szölk, nagyobbára vidám jókedvet és egészséges humort árasztanak.

A „KIS LAP” előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

A „Budapesti Napló” előfizetői

a „KIS LAP”-ot kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 6 kor-ért, félévre 3 kor-ért, negyedévre 150 kor-ért.

A „KIS LAP” ezen kedvezményes előfizetési összege a „Budapesti Napló” utalványán is beküldhető.

Placht Testvérek

első, legnagyobb, 1830. évben alapított

hangszer és hurgyára

Schönbach 379. sz.

Eger mellett Csehországban

Ajánlja összes vonó-, ütő- és fuvóhangszereit, a hangszerekhez való összes hozzátartozókat, mindennemű hurokat.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hölgyeknek

ajánljuk megrendelésre az „Illat és szépítő szerek készítése” című könyvet.

Magában foglalja az összes divatos illat- és szagtűzserkek, illatolajok, illatfestékek, illatos mosóvíz, szappan- és málfolt-elleni készítmények stb. stb. részletes leírását. Ára 1 korona 20 fillér.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

Benson-flastroma

a leghatásosabb szer

Rheumatismus, derékfájás, combfájás, hátfájás,

mellfájás, köhögés, mindennemű meghűlés ellen.

Ovakodjunk minden értéktelen utánazástól!

Kapható dr. Egger Leo és Török József gyógyszerésznél Budapestben.

Hamburgban: Louis Ritz & Co.

DISKRET BETEGSÉGEK

elsőrendű gyógyító intézete BUDAPEST.

KATAPHORESE. ÚJ GYÓGYMÓD!

Féltelműhatatlan gyógyításu

Ideg-, Nemi-, Bőr-,

Vérbetegségek és

Gyengeségi-állapotok,

Impotencia gyökeres gyógyítására.

Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyosiker után fizethető.

Páratlan sikeres eredményei folytán

általánosán kitérőnek elismert

hydro-elektrotherapiai intézet

a modern Hygiene és legújabb orvosi techniká elsőrendű vívmányai szerint berendezett gyógy-termekkel

Budapest, Teréz-körút 44. I. emelet

Dr. MITZGER TIVADAR

Az ideg és nemi betegségek gyógyítása. Gyengeségi állapotok, impotencia. Kataphoresis Gyógy mód.

Bűnök a nemi életben és azok hatással orvosi munkák szerzőjének személyes vezetése alatt, szilva egész nap.

Levelekre díjmentesen válaszolunk.

Prospectus ingyen.

Titkos betegségek ellen

20 évi, részben katonai orvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

Dr. KAJDACSY,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézet

IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (Atjárdház és lift használat).

A legelhanyagottabb húgycsőfolyásokat, leg súlyosabb húgyútyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilit, az önterfőtetés utóbjait

Eigyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychophor

által, magömléseket, nőknél férfelyőzést befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrétegebajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, sikeresrel.

Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7-8 óráig Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat

Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszolunk; esetleg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP

1 lemezhatározó vasgép 2 db 10.-
kiváló matracoc 10.-
1 rouge paplan 1.80
1 prima 2.80
1 eszchmir paplan 2.40
1 n. n. 3.80
1 atlas eszchmir 4.80
1 selyem atlas paplan 8.50
1 fedőes selyem atl. papl. 13.50
1 jó váson paplan lepő 2.-
1 selyem ágyl. 1.80
1 finalló ágylatáró pokróc 2.50
1 gyapjú 1.80
1 jó pokróc 1.80
1 áll. pokróc 4.80
1 este fall szőnyeg 7.50

1 asz. sodrony ágylatáró 5.-
1 tengerfű matrac 4.50
1 africque 5.-
1 loszár 12.-
1 alab. kőper függöny 1.50
1 tunis 1.50
1 gyapjú 4.50
2 ágyl. lasztalortó bokor 5.50
1 gyapjú 12.-
2 nagy szőnyeg 2.50
1 ágyl. 5.80
1 ágylatáró 0.85
1 laposgyűrt 1.50
1 mir. jó futószőnyeg 40.-
1 mintakötő 46.-

GICHNER JANOS

paplan, matrac és kárpitokhoz gyáros, szőnyeg, vasbutor stb. nagy raktár.

Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.

Levelekre díjtalanul ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések postauton csak küldenek, nem tesztő árak kiserőltelnek, vagy a pénz visszafizetnek.

Elzalogosított sorsjegyek

kiváltatnak és azokra a legmagasabb költségen adatik vagy a sorsjegyek a napi árnyaliam szerint megvételnek és ugyanazokat csekély havi részletfizetés mellett visszafizetem. Kérom a zálogjegy beküldését.

Fleissig Sándor
bank- és váltóüzlet
VII. Erzsébet-körút 2.

!!Szenzációs találmány!!

Összerakható és kárpitokba hordható szabadalm.

Es az ágyl főjellegessége teszi az ágyl neműt. Szűk lakásokban megfogadhatatlan. Vendég-, gyermek- és csodaszobákban, valamint kirándulásoknál nélkülözhetetlen. Kapható:

FREUDIGER MÓZES és FIAI

nagyar ágyl-, fehéres ruhanyaggyárakban

Bpest, Laudon-utca 6.
Viszontelárúkat terestelnek és megjelölés kétszerevényben részesülnek.
Telephon szám 28-75.

Mulassunk Uraim!

Mielőtt azonban bába megvünk, ne feledkezzünk meg báli cipő vásárolni, mely a legjobb próbáradelés, mely mindenki meggyőződjék cipőim foitúnó elegáns párisi chikjérei és tartósságáról.

Minden csomagot teljesen portmentesen küldök. vagy minden vevő egy tégely általam feltalált és törvényileg védett „Guzi” kenőcsöt, mely a bőr vagy lack repedést meggátolja, kap ingyen, mely a rendelkezésel megemelt. Mértéknek elegendő, ha harisnyában egy papírdarabba állva a lábaltal körvonalát lerajzolja. Képes árjegyzékem ingyen. Nem megfelelően ezennel kötelezem magam kiserőlni vagy a pénz mind levonás nélkül visszaadni. Párisi saloniak fűzős cipő 4.-
cipő, meleg 3.-
Postócipő vízbőrről borítva, erős 3.50
Elegans víz fűző 3.20
Női saloni lack, elegáns, fűzős vagy gombos 3.50
Párisi divat, box calf fűző 3.-
Bárgaris ezma egy darab, bő, vízhatlan önmegelőző talpbetéttel erős 7.-
Hálina ezma vízhatlan, maga bőrbőrrel, térdig, 6.-
önmegelőző talpbetét 6.-

AGULÁR IGNÁTZ

Budapest Deák-tér 6.

!!Nélkülözhetetlen minden sérvbajosnak!!

a „POLITZER” által feltalált és legújabb lemezt megjavított os. és kir. kizár. szabad. miniat. készítés, mert az addiggi sérvtők összes hiányát pótolja és egyhüllést meg nyugalmat szor. A legújabb orvosi tekintélyek a sérvtők a legjobbak ismerték el és számos bel- és külföldi kiállítás rai bizonyítja edd szerkeszt. A tiszta gumiból készült sérvtők előnye, hogy teljesen elföldi a sérvtápot, nem csúszik, nem okoz kellemetlen nyomást és egy ájt, mint nappal hordható.

Arak: egyoldalu 7 és 10 frt., kétoldalu 10 és 16 frt.

Megrendeléseket pontosan a legnagyobb fiókterület mellett eszközöl

Pollitzer Mór és Fia

os. és kir. szab. kötszörösök. Budapest, V. Deák Ferenc-utca 10/h. Legrégibb edg. a szakmában a fővárosban.

Alapították 1858-ban.

Árjegyzék kívánatra szert és fiókterületű börtékben bérmentve küldetk.

MAGYAR BAZÁR

Szerkesztők: S. Hentaller Elma, nagylyónyal Lónyal S.-né.

Divatlap. XXXV. ÉVFOLYAM. Kiadja: Az Athenaeum Irod. és nyomdai részvény-társ.

A MAGYAR BAZÁR tartalma élénk, érdekes és változatos. Elvezetés, szórakoztató olvasmányok mellett figyelemmel kíséri a nagyvilági életet, az irodalom, művészet, jótkonsági ügyek s a ledánynevelés legérdekesebb mozzanatait, nem feledkeve meg a háztartás, kertészkedés és női munkák egyéb ágairól sem. Utbaigazítást ad a divat, szépség, egészség ápolására. A divatrész gyönyörű, néha szines ábrákkal, szabászati mintákkal feléli a gyermekdivatot is.

A MAGYAR BAZÁR

rendes munkatársai: Ábrányiné-Katona Kló. mentina, Bende Andoré, B. Büttner Lina, G. Büttner Julia, Ozobel Minka, Densow Gy. Emma, Fagyhé-Gyúró Izabella, Fayné H. Maria, Gyarmathy Zsigáné, Gy. Gy. Ilona, Harmané Lujza, Gy. gróf Essentencz, Nyárossy-gyóni Horváth B. sike, M. Hrabovszky Julia, Kóvár Ilma, Kulifay Izabella, Lúthay Viktoria, Lux Terka, Patik-Ucsavyné báró Glauzitz Flóra, báró Redivizné-Schyttra Ilona, Serosi Bella, Sulyok Ida, Scalyay Fruzina, Széghyiné-Szalay Erzsé, Székely Irén, Tabody Ida, Tavassz Erika, Tutsokné-Berzsné Lidly, Veltsteiné Szilaha Margit, Vöcsényé-Jankovits Lujza stb.

A MAGYAR BAZÁR

A MAGYAR BAZÁR minden hó 1-én és 16-án jelenik meg gyönyörű rajzokkal, szines divatképekkel, bő szépirodalmi melléklettel. Ezen a mellékleten két regényt közöl a MAGYAR BAZÁR. Talányokkal és pályakérdésekkel is foglalkoztatja a MAGYAR BAZÁR olvasóit és a megfejtőknek értékes jutalmat ad.

A Magyar Bazár-t a Budapesti Napló előfizetői

kedvezményes előfizetési áron kaphatják,

és pedig egész évre 12 korona helyett 9 koronáért, fél-évre 6 korona helyett 4 korona 50 fillérért, negyed-évre 3 korona helyett 2 korona 40 fillérért.

A „MAGYAR BAZAR” előfizetési ára a Budapesti Naplo utalványán is beküldhető.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos évon át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legnévdebb idő alatt biztos sikerrel fertáknak és nőknél: húgycsőfolyást, húgybajokat, bujakóros sebeket, syphilit, ennek következményeit, makacs borbajokat és az önterfőtésből támadt idenbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfiu gyengeségeml (impotencia) vagy fiatal, mint öregbegg egyéneknél.

Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógy-szerrek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz. (Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárát a lépcsőnél. Külön várótermek. Rendelés délelőtt 9-3-ig. este 6-3-ig.

Szólóoltványok

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csomagolásokban fajt-tiszta, teljes jótésással.

Élőkerítés.

Gleditsia csemeték és magvak.

Uradalomnak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Orka üvölt, igen gyorsan fejlődő növény. Ez az egyedül, melyből egy óráca kezdés növelhető pár óra alatt, rendkívül csokoly kúszással, melyen nemcsak ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendelkezéshez rajzokkal ellátott útmutató és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemeték 200 méterre. Ára 6 frt.

Orka jövőkmet birtoklást valósnál fogva, Orka munkanyeréshez szamos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Számos Helységben Idejegysek ingyen és bérmentve küldnek minden rendelés költségteljes nélkül Az árjegyzékben kivül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely minden a ház, vagy család, a hoi annak tartalmát hasznára ne fordítsanak, városban, falun, postán, gazdán vagy szegény családnál egyaránt. Így már soknak is igen érdekesen áll. Niki postaiútalammal nem akar-nak, mert benne számos oly kövönymény foglalnak, melyek mindenkinek nagy hasznát tesznek. Cím: Érmelékli cisé szőlőoltvány-telep. Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

DEÁK FERENCZ MUNKÁI

DEÁK FERENCZ EMLÉKEZETE.

E közős cím foglalja össze két vastag kötetben a nagy államfért összes munkáiból kiválogatott gondolatokat és a haza bölcsének leveleit. E két kötet a legkiválóbb tanulmányl jobban megvilágítja Deák Ferencz nagyságát, politikai egyéniségét, puritán életbölcességét, vezérelvét, lelki világát és páratlanul nemes szert. Az I. kötet címe: Gondolatok. A II. kötet címe: Levelek. A két kötet ára dombornyomás címkeppel ellátott, szines, erős vászonszövetben 22 kor. 40 fill., füve 16 kor. Egy-egy kötet ára külön-külön 11 kor. 10 fill., füve 8 korona. Minden kötet önálló egész.

Megrendelhető a LAMPÉL ROBERT-FÉLE (WODIANER F. ÉS FIAI)

császári és királyi udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-út 21.

